

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

vzemite si 5 minut
za premislek
narodnega reka!
neumen je tisti tič,
ki se sramuje
svojega gnezda

Pogledi in nakazana pot v slovensko bodočnost 1. 1987

Začetek novega leta je za vse Slovence v snovno in duhovno zaslužjeni domovini, zamejstvu in zdomstvu primerna prilika, da se, z bežnim pregledom razdejanje slovenske preteklosti, ki jo je povzročila, zdaj že dvainštirideset let trajajoča genocidna politika slovenskih komunistov, resno vprašamo: Kaj moramo Slovenci kot politično zrel narod napraviti, da bo naša narodna bodočnost zadovoljivo rešena, lepša in pravičnejša?

Predno pa odgovorimo na to življensko važno vprašanje, moramo najprej, vsaj na kratko, podčrtati nekatera neizpodbitna dejstva.

-Sedanja komunistična slovenska republika je sicer zvenceč naslov pa brez prave državne vsebine, brez narodnih pravic in prav zato brez vsake življenjske moči, ki je neobhodno potrebna za vsestransko narodno rast.

- Slovenski narod je že vsa povojna leta, kot pred njo, preračunano žrtev mnogovrstnega srbskega imperializma, ki se z vso krutostjo izvaja na gospodarsko-političnem, narodno-kulturnem, jezikovnem (diabolični načrt o učnih jedrih!), komunistično- ideološkem in, seveda, administrativnem področju. Na nobenem področju našega narodnega življenja nam ni prizanešeno. Slovenski narod je z davki in drugimi obveznimi dajatvami v sorazmerju s številom prebivalstva in njegove utesnjene gospodarske zmogljivosti ne samo preobremenjen ampak naravnost vsestransko izkoriščen tako rekoč ponovno okupiran - tokrat po bratskem narodu - in kot tak duhovno in snovno zaslužjen. Poleg vsega tega pa je srbski imperializem našel še nov način, novo sredstvo, s katerim slabi slovensko narodno rast in to je: načrtno naseljevanje Srbov in pripadnikov drugih narodov Jugo-Slavije v Sloveniji. S pomočjo in, seveda, s popolnim odobravanjem slovenskih komunističnih oblastnikov ustvarjajo srbski imperialisti v Sloveniji novo Liko. Po zanesljivih podatkih je danes v Sloveniji že nad dvestopedeset tisoč tujcov, južnjakov, in to ne več kot sezonski delavci, gostje, pač pa že kot pravi gospodarji.

- Slovenske narodne vrednote, tudi svetinje imenovane, ki bi se morale z vsakim mladim slovenskim rodod okrepiti in izbirati take življenjske pogoje, v katerih bi nemoteno rastle, so po krivdi sedanjih komunističnih oblastnikov načrtno ovirane, namerno omalovaževane, prezirane in prav zato obsojene na smrt.

- Če se bo ta protinarodna genocidna politika srbskih imperialistov, ki jo izvajajo s popolnim odobravanjem slovenskih komunistov, nadaljevala v sedanjem obsegu, bomo Slovenci v naslednjih petindvajsetih letih kot narod izginiti. Slovenski narod bo tako na svoji, že tisoč let in čež lasteči in posedujoči zemlji, postal narodno neznamna, nepomembna manjšina, kateri bodo oblastno gospodarili Srbi, Italijani, Avstrijci in Madžari.

- Življenska moč slovenskega kulturnega prostora mora biti globoko ukoreninjena v slovenski zemlji. Govoriti o slovenskem kulturnem prostoru pa brez slovenske zemlje in na njej zavestno živečega slovenskega naroda je nesmisel, narodna propast!

Kaj torej napraviti in kje je rešitev?

- Najprej v vsenarodni spravi, v odkritem priznanju, opravičbi in blagoslovitvi množičnih grobov s postavitvijo spomenikov - križev v Kočevskem Rogu, Teharjih, Hrastniku, Celju, Št. Vidu, Krimski jami, Jelendolu, Turjaku in drugih krajih Slovenije vsem nedolžnim narodno zavednim Slovincem, idealistom, resničnim borcev za slovensko svobodo: slovenskim domobrancem, slovenskim javnim in kulturnim delavcem, družinskim očetom in materam, oskrunjenim dekletom in otrokom!

- Dalje v popolni doseg osebne svobode v kateri bodo osnovne človečanske pravice kot so npr.: svoboda pred ustrahovanjem, svoboda pred pomanjkanjem, svoboda vere, svoboda govora, združevanja in druge, ustavno priznane in praktično izvajane v vsakdanjem življenju.

- V uresničitvi prave demokracije, v kateri bo politični proces, kot izraz svobodne pluralistične miselnosti, neprestano izgledal nasprotja, v miru in soglasju reševal osebne in narodne probleme ter pravočasno upeljeval potrebne družbene spremembe, ki jih narekuje čas, terjajo upravičene človeške zahteve, in dejanske življenjske potrebe.

- V popolni narodni svobodi, ki, odprta na načelo samoodločbi narodov, vodi v svobodno, mednarodno priznano, slovensko državo Slovenijo, v kateri bodo pogoji vsestranske slovenske narodne rasti in volje ustavno priznani in zaščiteni.

Na pragu novega leta je, kot že uvodoma rečeno, primerna prilika, da se vsi Slovenci v domovini, zamejstvu in zdomstvu, vkljub različnim ideološkim pogledom vključimo v vseslovensko državno gibanje, jasno in odločno povemo svetu, da imamo pravico, in, čeprav številčno mali narod, hočemo lastno, mednarodno priznano slovensko državo: Slovenijo!

Poudarjam, da to ni nikak separatizem pač pa edina pot, kako ustvariti zdrave pogoje vestranske slovenske narodne rasti; edina pot kako oživetiti zdaj teptane slovenske narodne vrednote in z njimi ranjeni slovenski narodni ponos; edini način kako pomiriti zdaj sprte južno slovenske narode in enkrat vendarle vzpostaviti zdrave, konstruktivne medsebojne državne odnose!

Luka Dolenjc

Vera v bodočnost

Mnogi v svetu ne razlikujejo pojmov med državo in narodom. Spomnimo se kako težko nam je v novi domovini pojasniti, kaj je jugoslovanska država in slovenski narod. Veliki narodi radi pojme o državi in narodu istovetijo. Zdomski tisk je že večkrat opozoril zdomce, da je nujno izpričevati slovensko narodno pripadnost, ko se izrekamo za državljanstvo. To je važno zlasti v državah, ki priznavajo poleg svoje tudi drugojezične narodne skupine (etnične skupine).

Vsak narod bi po mednarodnih zakonih moral biti združen v lastni narodni državi, ki ohranja vsa izročila narodne zavesti, kulture in udejstvovanja, svobodnega življenja. Načela slovenske svobodne države se do sedaj niso uresničila.

Slovenci v domovini in na tujem ugotovljamo da so hegemonistične države mrtvilo, ki polagoma uničuje narodno zavest tudi v najbolj zavednih in kulturnih narodih. Argentina in Kanada npr. spoštujeta etnične skupine in dopuščata delovno in kulturno svobodo za ohranitev kultur različnih narodnih skupin in ustanov. S tem bogatijo svojo kulturo in s pluralizmom združujejo aktiviste z ljudstvom, ko se pridružujejo s svojim idealizmom in delom poslanstvu večinskega naroda in države, ki jim nudi to možnost.

Nesmiselno bi bilo ponavljati zgodovinsko preteklost, ko so Srbi v prvi kraljevi Jugoslaviji proglašali slovenski narod za pleme, Hrvti Slovence kot planinske sorojake, ali še bolj nestvarno titovci kot svobodne slovenske "republikance". Nestvarno je razpravljati o federaciji in konfederaciji vse dotlej, ko bo slovenski narod imel svojo Svobodno slovensko državo, ki mu bo zagotovila nemoten demokratični politični razvoj, položaj in spoštovanje slovenskih izročil. Nujno je odpraviti narodna nasprotna, ki so vzrok politične nejasnosti, nemirov in nrodnih nesoglasij.

Zdomci imamo malo politikov, še manj politologov, precej akademskih zgodovinarjev, znanstvenikov in filozofov. Mladi izobraženci se odločajo za različne poklice, večina za tehnične, redki za zgodovino in filozofijo, skoro nihče za diplomacijo in politično vedo.

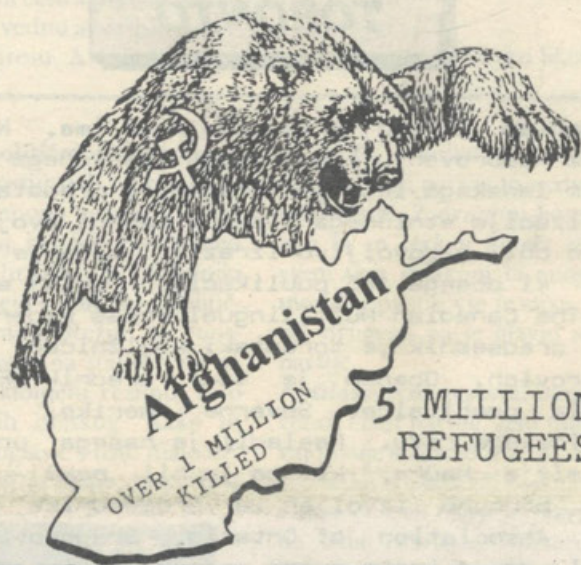
Po razglasu SNO pod novim vodstvom g. Rudolfom Smersujem, dr. M. Kremžarjem in dr. P. Urbancem je zanimanje za politično delo med akademsko mladino oživelo, kar daje upanje, da se bo v bodoče odločevala tudi za diplomatske in politične poklice. Svobodni svet nudi slovenski akademski mladini na tem polju mnogo možnosti, saj večina poseduje državljanstvo novih domovin.

Dokaj jasen slovenski politični program SNO je zasenčil

Nadaljevanje na str. 5

— iz SREDNJE VASI v Bohinju

AFGHANISTAN

SUFFERS AND STRUGGLES
AGAINST SOVIET IMPERIALISM

IN RECENT DECADES:

- NOWHERE HAVE THERE BEEN AS MANY BABIES KILLED AND CHILDREN MAIMED,
- NOWHERE HAS 1/3 OF THE POPULATION BEEN FORCED OUT
- AND NO OTHER COUNTRY IS FIGHTING BACK THE OLDEST AND LARGEST COLONIALIST STATE, THE SOVIET UNION.

On Christmas Eve 1979,
85,000 Soviet troops marched into Afghanistan
in an undeclared war on its small neighbour.

They told the world that they had been invited by the Afghan Government.

THE WHITE HOUSE

WASHINGTON

November 17, 1986

Dear Senator Lausche:

Happy Birthday! Nancy and I are delighted to send our belated good wishes, as well as our congratulations on your receiving the Ellis Island Medal of Honor.

We hope your 91st birthday celebration was filled with warmth and good cheer. May the year to come bring you nothing but the best.

I also want to take the occasion to thank you again for your many services to the American people. Your devotion to the nation rose above partisanship and personal interest, and we have all benefited because of it.

God bless you.

Sincerely,

The Honorable Frank J. Lausche
Cleveland, Ohio

slovenska DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$12.00 per year
\$1.00 single issue

Advertising 1 column x 1" \$4.20

1987 - 1988
Member of Multilingual Press
Association of Ontario

Member of Canadian
Multilingual Press Federation

Published monthly by Slovenian National Federation of Canada
646 Euclid Avenue, Toronto, Ont. M6G 2T5

SLOVENSKA DRŽAVA IZHAJA ENKRAT MESEČNO

GLAVNI UREDNIK: VLADIMIR MAUKO
P. O. BOX 393, STATION "A", WILLOWDALE
ONTARIO, CANADA M2N 5T1

UREDNIK ZA ARGENTINO: MARTIH DUH
CALLE 105, No. 4311
VILLA BALLESTER, ARGENTINA

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija, Italija in druge države \$12 US. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja

TORONTO

Canadian Ethnic Press ima novo ime. Na 10. letnem zborovanju Kanadskega etničnega tiska koncem lanskega leta je spremenila predstavniška organizacija etničnega tiska v Kanadi svoje ime, da bo bolj zadovoljivo izrazila sedanje članstvo, ki obsega 125 publikacij. Odslej se imenuje The Canadian Multilingual Press Federation. Novi predsednik je torontski knjižničar Andrew Gregorovich. Obenem je tudi urednik Foruma, glasila prebivalcev Severne Amerike, ki so ukrajinskega rodu. Nasledil je našega urednika Vladimirja Mauka, ki pa je bil nekaj tednov preje ponovno izvoljen za predsednika Ethnic Press Association of Ontario. Gregorovich je omenil, da je imela zveza zadnja tri leta velike težave v svojih stikih s federalno vlado, ker so se med tem štirikrat menjali ministri, ki so odgovorni za federalni program večkulturnosti. (Can. Scene, # 1222)

Federalni minister David Crombie, ki je sedaj pristojen za vladni program večkulturnosti, je izjavil na zadnjem občnem zboru etničnega tiska, da bo zvišala federalna vlada oglaševanje v etničnem tisku za \$ 500.000 in da bo dodala isto vsoto za oglaševanje pri etničnih programih na radiju in televiziji. Omenil je tudi, da je priseljevanje zelo važno za Kanado, ker imajo Kanadčani premalo otrok in bi brez priseljevanja začelo število prebivalstva kmalu upadati in odstotek upokojencev znatno naraščati. (Can. Scene, # 1222)

Ontarijski minister za državljanstvo in kulturo Ms Lily Munro je izjavila na letnem zborovanju kanadskega etničnega tiska, da pripravlja ontarijska vlada nove smernice za večkulturnost. Na oblikovanje smernic so vplivali zastopniki vseh 85 etničnih skupin, ki žive v Ontariju. Eden glavnih namenov novih smernic bo omogočiti pripadnikom vseh etničnih skupin enak dostop do vladnih služnosti. Drugo področje bo posebna skrb za starejše člane etničnih skupin, ki potrebujejo večkrat posebne služnosti. (Can. Scene # 1222)

Organizacija Zedinjenih Narodov je razglasila leto 1987 za leto zavetja. Potreba po človeku primernem stanovanju pa ni samo kričeča v deželah v razvoju - cenijo, da je v ZDA nad dva milijona oseb, ki nimajo nikakega stanovanja. Koliko jih pa nima človeku primernega stanovanja pa še nihče ni poskusil ugotoviti. Pred nedavnim je prišlo na dan, da izkoriščajo nekateri lastni ki hiš stanovanjsko stisko celo tako, da zahtevajo od neporočenih mater, da so jim spolno na razpolago, da jim ne odpovedo stanovanja.

Joško Skamljič je dotrpel

Že dokaj let sem je prinesel poštar vsako leto za božič pismo iz Beljaka od Joška Skamljiča - letos pa je prinesel njegovo osmrtnico. Umril je - po težkem trpljenju - v 69. letu starosti 7. decembra in pokopali so ga 11. decembra na glavnem pokopališču.

Joškova trnjeva pot se je začela že zgodaj. V času Živkovičeve diktature je bil izključen iz vseh šol v Jugoslaviji in je končal gimnazijo v Avstriji.

Na univerzi v Ljubljani je bil zelo aktiven. Med drugim je bil izvoljen tudi za predsednika akademskega kluba Straža.

Med okupacijo se je boril proti nacistom in po komunističnem prevzemu oblasti proti komunistom. Okusil je tudi "dobrete" komunističnih zaporov.

Ko se je umaknil v Avstrijo, se je poročil na Dunaju s Slovenko Anico iz Logarske doline. Službo je dobil kot profesor na agronomski šoli blizu Beljaka. Zaradi prestanega trpljenja je bil ves čas bolj slabega zdravja in je mogel opravljati svojo službo zaradi svoje trdne volje in skrbne nege svoje žene. Posvetil se je predvsem družini, ceprav je spremljal z zanimanjem dogodke po svetu, zlasti v kolior so zadevali Slovence. V veliko veselje mu je bilo, ko je opazil, da je začel njegov sin Tomaž prebirati Slovensko državo. Deloma zaradi zdravlja in deloma zaradi denarja se mi ni izpolnila želja, da bi se mogel udeležiti enkrat domobranskega zborovanja v Združenih državah.

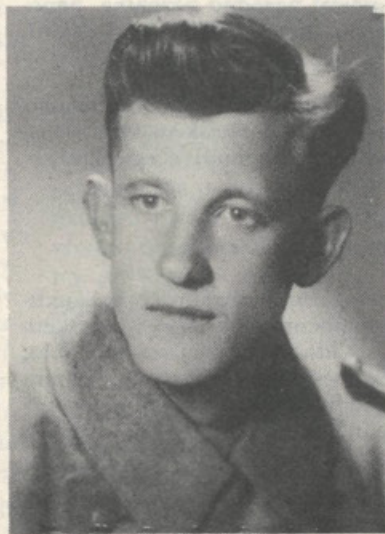
Proti vsakemu človeškemu pričakovanju ga je pred leti hudo zadela še izguba žene, ki je nenadno umrla. Sedaj se ji je zopet pridružil Zapršča hčerko Mirjam in sina Tomaža. Obema izrekamo globoko sožalje! Njegovi prijatelji ga bomo ohranili v najlepšem spominu.

Ruda

Jože Štefanič - soustanovitelj SDG v Argentini

Vest o njegovi nepričakovani smrti je presenetila vse slovenske rojake. Že strt je še v nedeljo zbral na bolniški postelji zadnje moči in izrekel ge. Ančki Skobernetovi zadnje pozdrave osebno imenoma vsem prijateljem, ženki Elzi in sinovoma Jošku in Silvotu pa oporo. Obiskal ga je preč. g. dr. Gogala in opravil je sv. spoved. Ponoči so ga operirali na želodcu, pa je kljub transfuzijam ob 4. zjutraj izdihnil. Prepeljali so ga na njegov dom v Tortuguitas, kamor so vso noč prihajali

škropit njegovi številni prijatelji, med njimi njegovi soborci iz časa revolucije invalid Srečo in Starič. Med prvimi ga je prišel počastiti domobranski stotnik dr. Miha Benedičič z gospo, Taborjani z ing. Matičičem na čelu in Vestnikovci z Markežem. Od daleč se je pripeljala z g. Dolencem kljub betežnosti starešina SDG ga. Ema Kesslerjeva in urednik Slovenske države dr. Tine Duh. Na dan pogreba je daroval v pokojnikovi hiši sv. mašo delegat preč. g. dr. Starc, V medmašni pridigi je poudaril pokojnikovo vzgledno versko življenje in srečo, ki mu jo Gospod naklonil, da je umrl z Bogom, saj je tako rad zahajal k slovenskim sv. mašam, pa tudi k svoji župnijski cerkvi v Tortuguitas. Domači kaplan, po rodu poljski rojak, je že na predvečer opravil pred njegovo krsto žalne molitve. V imenu osebnih prijateljev in Slovenskega državnega gibanja se je poslovil od pokojnega Jožeta časnikar Slavko Skoberne, v imenu Tabora pa pes-

nik g. Škerjanc. Njegovo krsto so položili k večnemu počitku na pokopališču Jardin de paz v Nogue-su blizu Polvorines, kjer že med drugimi Slovenci počivajo gospa. Mozetičeva, Srečko Rus, Berlak Josip in Karba.

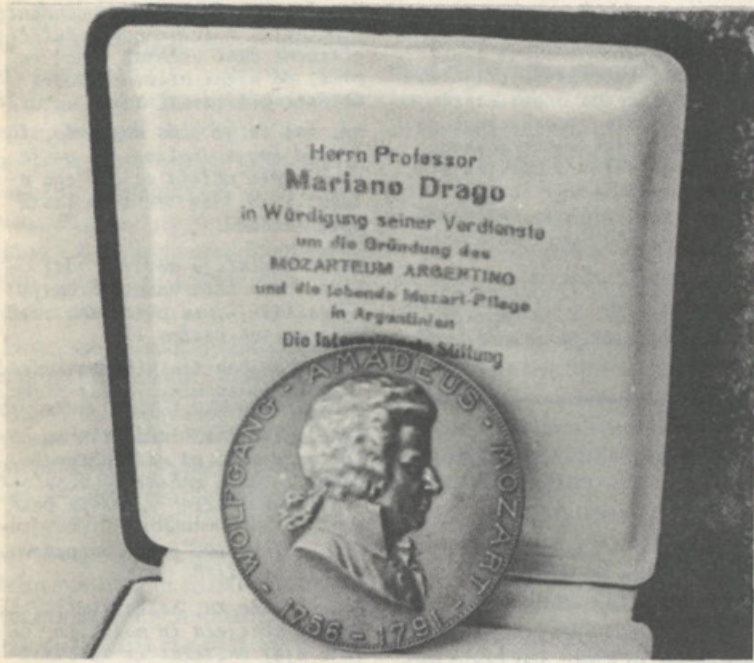
Jože Štefanič se je rodil v Strojanskem vrhu na Dolenjskem 22. marca 1920. Že v mladosti se je odločil za vrtnarstvo in odšel v Zagreb, kjer je že v nekaj letih obvladal praktično vrtnarsko delo. Srce ga je vabilo, in odločil se je v Slovenijo in kmalu je nastopil vrtnarsko službo pri najuglednejšem vrtnarju na Bledu. Tu je imel priliko poznati diplomate in politike, med njimi dr. Korošca, dr. Stojadinoviča in druge. V prijateljski družbi se je rad spominjal srečnih mladinskih dni v tem krasnem slovenskem letovišču, kjer je

preživel toliko lepih trenutkov. Po razpadu Jugoslavije se je vrnil na svoj dom, trdo delal na kmetiji svoje družine vse do tedaj, ko se je med prvimi pridružil vaškim strazarjem. Svoje zgodbe je pripravil za posebno knjigo, napisal mnogo strani, pa ne končal. Večina njegovih soborcev je padla ali bila pobita v kočevskih gozdovih. Redki, ki so se rešili in preživeli, pa radi pripovedujejo o njegovem tovarištvu in vzglednem značaju. Med domobranci, katerim se je pridružil, takoj leta 1943, je slovel kot družabnik, ki je znal svoje soborce - prijatelje navduševati v najtežjih okoliščinah. Vešč lepe slovenske besede ga je dr. Blatnik povabil k sodelovanju pri novomeškem domobranskem časopisu, kjer je zvesto sodeloval do zadnje številke. Bil je redni dopisnik Slovenskega doma, revije Slov. domobranstva in pomagal urednikom Črnih bukev zbirati gradivo. Bil je vzgled požrtvovalnosti, predavatelj in govornik, znan po svoji globoki krščanski katoliški miselnosti. Govoril je na številnih pogrebih svojih prijateljev-soborcev in delil kot dober človek tolažbo vsem ob najtežjih urah. Domobransko poveljstvo ga je zaradi njegove izredne sposobnosti poslalo v podoficirsko šolo v Ljubljano, potem pa se je spet vrnil k novomeški domobranski skupini. Po vetrinjski žalogrji je bil nekaj časa v taborišču, kmalu pa je našel kot vrtnar službo pri grofu Thurnu na Koroškem. Tu je spoznal življensko družico gospo Elzo in se z njo poročil. Za poroko ji je pripravil šopek iz samih šmarnic. Grof ga je cenil in mu dovolil, da je Jože lahko obiskoval Slovence po taboriščih. Mnogim je pomagal in neredki se spominjajo njegove darežljivosti. Lahko bi ostal na Koroškem. Ko so odhajali v emigracijo mnogi njegovi prijatelji, se je tudi on odločil zanjo in odpotoval v Argentino. Ko se je večinoma zdomcevm zaposlila po tovarnah, se je Jože odločil za delo na argentinskem veleposestvu nekega tovarnarja tobačnih izdelkov. Tu je pokazal svojo sposobnost in z garanjem-on in ženka-uspeval tako, da bi mu nasadi česnja in drugih pridelkov lahko nudili lepe zasluge. Latifundijcu, s katerim je imel procentualno pogodbo, pa ni ugajalo, da bi delavec toliko zaslužil in mu je zaslužek odklonil. Prišlo je to tožbe, sodišče pa mu ni priznalo. Sodnik mu je celo zagrozil, da ga bodo izselili. Jože je namreč v svojo obrambo povedal sodniku, da je njegov gospodar krstil svojega psa za Perona. Takrat je vladal v Argentini general Peron. Zapustil je poljsko delo in se zaposlil najprej v Tintorerii Moron, pozneje pa prevzel pri njenem gospodarju v oskrbo vrtnarska dela v rezidenci in kinti v Del Visu. Kmalu si je kupil v bližnjem kraju Tortuguitas veliko zemeljsko parcelo in na njej zgradil okusno majhno hišico. V kratkem času je tu začel s samostojnim delom in plantažo dreves in cvetja. Njegov "vivero" je kmalu zaslovel daleč po mestu in v okoliških krajih, kjer je urejeval in na novo zgradil nešteto lepih vrtov. Poleg tega dela sta z ženka začela z zidanjem nove hiše. Garala sta in v nekaj letih je tu zrasla lepa enonadstropna hiša z vsemi udobnostmi, obdana s krasnim cvetličnim parkom.

Nadaljevanje na str. 3

Vseučiliški profesor in dirigent

Marijan Šijanec

Lepo je biti v družbi prijateljev, težko, ko jih zgubiš. Eden takih iskrenih prijateljev je bil Marijan Šijanec, skladatelj, dirigent, - mož pesmi in glasbe, ki nas je na Vernih duš dan v 78 letu nenadoma zapustil. Bil nam je duhovna vez med sorodniki v domovini in na tujem. Pred vrsticami o njegovem življenjskem delu v domovini in tujini nekaj zgodbic:

Avto je drvel po strmi cesti ob vznožju Konjiške gore in prispel v gorsko župnijo Črešnjice. Lepa cerkev. Marjan in Karli sta povprašala po župniku. Ni ga bilo. Marjan je hotel zaigrati na orglah in kuharica je argentinskemu gostu to rada dovolila. Iz cerkve je zadonela Ave Maria... Karli je bil presenečen nad globoko vero slovenskega zdomca iz Argentine...

Obisk na Ptujski gori. Marjan je častil Marijo. Tudi tu je zaigral in zapel: Kristus kralj. Prijateljska družba je strmela. Ko so zapuščali svetišče, je sodnijski partijec kot Marjan pokleknil in pomolil prste v blagoslovljeno vodo...

Bila sva v družbi diplomatskega avstrijskega predstavnika. Argentinski Mozarteum je bila naša tema. Ta je prešla v razgovor o nemškem postopanju s Slovenci na Štajerskem leta 1941, ko so Nemci izseljevali. Bila sva odkrita in Marjan je

v veliko nevoljo prisotnega zatrdil, da so se v tem delu posebno odlikovali avstrijski nacisti s Koroškega in Gradca. Marjan je bil odločen in odkrit Slovenec...

Ljubil je Slovenijo. Zanj je bilo slovensko morje, ki ga je obiskal z ženko, najlepše na svetu. Ko je

se je raznežil. Mama ga je že kot otroka učila klavir, **violino** pa prvi ravnatelj mariborske Glasbene Maticice F. Topič. Že kot gimnazijski študent je vodil dijaški orkester in z bratom Viktorjem in Otonom Bajdetom gojil komorno glasbo. Nastopal je na prireditvah Glasbene Maticice v Narodnem domu in v gledališču. Po maturi l. 1927 je šel v Prago, kjer se je posvetil dirigentstvu, kompoziciji, violini in diplomiral l. 1932. Od leta 1932 do 1935 se je izpopolnjeval v dirigiranju na visoki glasbeni šoli v Parizu. Tu je vodil pevski zbor Jadran in Les Menestrels. Kot mlad dirigent je nastopil že prvo leto po diplomi z vseučiliškim orkestrom v Københavnu.

Leta 1935 se je vrnil v domovino in do leta 1945 vodil ljubljanski radio orkester. Po končani vojni je sodeloval na raznih glasbenih prireditvah v Ljubljani in drugih slovenskih mestih. Glasbena Matica v Ljubljani ga je odlikovala s posebno častno diplomom.

Zanimanje za svetovno glasbo je Marjana vodila v svet, zato je odšel v Italijo in bil nekaj časa prvi violonist opernega orkestra v Torinu. Tu je dirigiral tudi nekaj koncertov in žele velike uspehe. Od leta 1946 do 1947 je vodil v lombardskem mestu Busto Arsizio ork. filarmonico G. Rossini.

Po gostovanju v Južni Ameriki z baletno skupino milanske Scale je prišel v Argentino. V začetku se ni takoj odločil za emigracijo, v stikih z zdomci in z njegovo življensko družico Elizo in našel svoj dom v lepem predmestnem kraju Vicente Lopez. Z ženko je večkrat potoval v Evropo in ves ginjen pripovedoval o lepih dneh na Dunaju, Salzburgu, Dalmaciji. Najraje pa se je ustavljal na Štajerskem, na katero je bil tak ponosen.

Od leta 1947 julija meseca je postal stalen dirigent v Teatro Argentino v La Plati, leto pozneje direktor de Estudios Artisticos, od leta 1954 pa profesor na Escuela Superior de Bellas Artes. Kot direktor ustanove de Capacitacion Orquestral je vzgojil več mladih dirigentov.

Najuglednejši dnevnik v Bs. Airesu La Nacion mu je ob smrti posvetil daljši članek, v katerem priznava našemu velikemu slovenskemu glasbeniku zasluge za šolo, ki je dalal priznane dirigente J. C. Zorzija, E. Rabaglino, M. Perusso, Bruna D Astolija, R. Zembra, Danela Mazza, G. Becerra, J. Rotterja in druge. Pri vsem svojem delu je posvečal veliko ljubezen do slovenskega pevskega zbora Gallus, ki ga je vodil njegov

osebni prijatelj dr. Julij Savelli. Ni bilo slovenskega koncerta, da bi se ga ne bi udeležil, g. Marjan-Drago Marjano. Za to ime se je odločil zato, ker je njegov priimek izvenel v španščini prav nemogoče.

Bil je redni član Slovenske kulturne akcije in naročnik vseh njenih del.

V Ljubljani in v Argentini je posvečal posebno pozornost orkestralnim delom slovenskih skladateljev, do leta 1945 pa posebno prispeval k razvoju simfonične produkcije v Sloveniji. Na obiskih v Sloveniji in Evropi je v letih 1950 do 1960 dirigiral v raznih zahodnih evropskih državah, v Argentini državni orkester, potem v mestu Rosario in operni orkester gledališča Colon in drugod. Marjan Šijanec je bil dirigent širokih tehničnih in interpretacijskih kvalit.

Med Slovenci je več ali manj znano, da je bil Marjan Šijanec ustanovitelj danes najuglednejše argentinske ustanove za negovanje glasbene reprodukcije in Mozartejevih del - argentinskega Mozarteuma. Stalni častni predsednik te ustanove je vedno avstrijski poslanik v Bs. Airesu. Avstrijski prezi-

dent je za to delo odlikoval ustanovitelja M. Šijanca s posebnim odlikovanjem. Prav tako salzburški Mozarteum.

Drago Mariano je bil tudi komponist. Za Pina Mlakarja in njegovo ženo Pio je napisal za meloplastični balet Ptič Samoživ in verzijo baleta Srednjeveška Ljubez, kjer sta koreografa dosegla v pariškem gledališču tretje mesto. Posvečal se je tudi ljudski pesmi, zlasti glasbi lužiških Srbov. Zadnje čase je študiral vprašanje porabskih Slovencev in pripravljaval o tem članek za Slovensko državo. Rektor univerze v La Plati mu je podelil naslov "asesor musical". V njegovem arhivu je kopica številnih osebnih priznanj in čestitk različnih mladih argentinskih dirigentov.

Zapustil nas je mož velikih obzorij, prijatelj, častilec slovenske pesmi in glasbe. Z njim je legel v grob veliki duh, velik Slovenec, ki ni nikoli pozabil svoje domovine in bil zvest svoji zemlji tudi v tujini. Bil je naš ponos! Slovenci v zdomstvu in v domovini ga bomo ohranili v častnem spominu.

Slavko Skoberne

Cerkev in politična emigracija. V Zagrebu, v režimskih krogih, so letos izrazili mnogo nevolje in prikritih groženj, ker na obiskih med izseljenci, hrvaški predstavniki cerkve pridejo v kontakt s političnimi emigranti. Režim se enostavno postavlja na stališče, da izseljenci, naklonjeni režimu, niso vredni takih obiskov. Kako to spravijo v soglasje s tisto malo demokracije, ki jo imajo, samo Bog

Kardinal Franjo Kuharić

ve? Hrvaški, kot tudi slovenski izseljenci, žive zunaj zemlje, ker so novi ureditvi SFRJ nasprotni. Pri enih gre poudarek bolj na politični ravni, pri drugih pa na ekonomski. Vse pa družijo nek odklon

do SFRJ. Rezultat 40 letne absolutne oblasti partije to nedvomno opravičuje. Z drugimi besedami, ako bi se cerkev hotela izogniti vsem tem rojakom bi enostavno morala opustiti vse te stike. To in nič drugega pa je glavni namen partije.

Antifašistična zastava. Danes Slovenci, člani partije, zelo radi skrivajo svoje članstvo. Partija revolucije sedaj skuša skriti pod narodno vstajo. V tem oziru je razvoj tak, da sedaj celo rdečo peterokrato komunistično zvezdo v zastavi skušajo imenovati antifašistično peterokrato. (Nedelja 16. nov. 1986, št. 20). Ko ne bi tako dobro poznali komunizma in še posebej slovenske komuniste, bi si lahko vse gornje zadeve razlagali z tako imenovano evolucijo.

Harold Macmillan. Angleški minister, ki je najbolj povezan z zločinskim vračanjem iz Vetrinja je preminul. Svetovno časopisje, ko je zabeležilo njegovo smrt, je bilo polno hvale za njegovo delo ko je leta 1963 postal predsednik angleške vlade. Nekateri so tudi omenili, da je odšel brez, da bi pojasnil svojo vlogo pri vrnitvi Kozakov, Belo Rusov, Hrvatov, Slovencev in Srbov iz Koroške maja in junija 1945. Ta silni madež bo vedno ostal, v kolikor se ne bo razkrila polna resnica tega zločina, stoletja.

Nadaljevanje s str. 2

Pri vsem težakim delom Štefanič ni opuščal življenja v slovenskih domovih. Bil je član v Carapachayu, v Rožmanovem zavetšču, redno pa obiskoval osrednji slovenski dom na Ramon Falconu, San Justu, v Ramos Mejii. Slovenska Pristava se diči z njegovimi lepimi drevesi pred vhodom, ki bodo bodočim rodovom govorila tudi o njem. Bil je aktivni podporni član Slovenske kulturne akcije in njegov dom je krasilo mnogo slovenskih knjig. V hiši ni manjkalo nobenega slovenskega zdomskega časopisa ali revije.

Bil je soustanovitelj slovenskega državnega gibanja in v njegovi časni hiši v Bella Vista smo se prvič zbrali somišljeniki SDG. Kot tak

je šel pred 30 leti na protikomunistično mednarodno zborovanje v Montevideo. Udeleženci so bili polni hvale nad njegovimi besedami, ko je ovoril o potrebi slovenske države.

Pred leti je odletel s svojo ženko Elzo na Koroško in obiskal ženini kraj Železno Kapljo. Tudi tu je domačim govoril o slovenski državni misli. Tu se je zadnjič srečal s svojo mamo, ki ima danes že 94 let. Mama je prišla na Koroško in v družbi zapela stare slovenske verske pesni, ki jih je Jože tudi v tujini tako rad poslušal. Ta obisk pa ni dobro vplival nanj in zgrabilo ga je domotožje, da si ni mogel umiriti. Utehe je iskal v delu za novo, manjšo hišo, ki jo je že začel zidati. Bog pa je imel z njim

druge račune. Na zadnjem zrečanju v Rožmanovem zavetišču nam je razkladal svoj načrt in nam obljubljal, da bo nehal z delom in končal že nastavljeno knjigo spominov na revolucijo. Po zadnjem obisku v Carapachayu se je v drugem novemberskem tednu počutil oslabelega in v soboto so ga prepeljali v kliniko v Escovar. Diagnostika je bila anemija in potreba operacije predrtoga želodca. V nedeljo, že ves fizično neubogljjen, je zbral zadnje sile in: **ženki** in sinovoma izrekel osebno oporoko za življenje, Skobernetovi Ančki pa naročil imenoma pozdrave za vse prijatelje. "Ne morem vseh naštetih, pa se jih v duhu vseh spominjam. Prosil je, nam mu ne polagamo vencev, ampak le Elzine

rože z njegovega vrta, namesto rož pa pomoč za Rožmanovo zavetišče in svete maše. Zdravnik je opravil operacijo, Jože je podlegel in zatislil oči ob 4. zjutraj.

SDG je zgubilo z njim enega najzvestejših somišljenikov, ki ga bomo prijatelji zelo pogrešali.

Pesnik Škerjanc mu je v slovo rekkel naslednje besede:

"V grob Argentine polagamo katoličana, Slovence in človeka: Jožeta Štefaniča. Ni bil samo katoličan, ampak dober katoličan. Ne samo Slovenec, ampak dober in odličen Slovenec. Jože Štefanič - človek? Je bil dober, nadvse dober in plemenit človek. Zgodovina protikomunističnega boja bo mnogo pisala o njem. V imenu

Tabora, mu poklanjam na grob, kar nam je bilo najdražje: Slovensko zastavo, zemljo, ki je bila nabrana v Jelendolu, v Mozlju, v Kočevskem Rogu, v Škofji Loki in na vseh krajih Slovenije, kjer so se zlele zadnje kaplje krvi slovenskih junakov - Domobrancev. Jože Štefanič - Slovenec in domobranec, na tvoj grob polagamo solze naših slovenskih src. V miru Božjem počivaj in kmalu počakaj nas vse."

SDG, Slovenska narodna zveza in prijatelji izrekamo gospe Elzi, sinovom Jošku in Silvu, bratom in sestram po svetu in žalostni mamicami naše iskreno žalje. Ohranili ga bomo v spominu.

Pristavski

Maliki so odpovedali

Komunizem je razglasil vero za opij za ljudstvo in je začel z intenzivno protiversko akcijo in propagando, brž ko je nasilno prevzel oblast v Rusiji. Kljub temu, da izvaja najbolj totalitarno oblast v državi, mu ni uspelo uničiti vere. Danes je v Sovjetiji 16 milijonov članov komunistične partije, dočim cenijo število vernih oseb na kakih 100 milijonov!

Načrtno spodkopavanje vere in preganjanje ter zapostavljanje vseh, ki si drznejo pokazati svoje versko prepričanje javno, je bilo v toliko uspešno, da je spodkopalo vrednote pri velikem delu prebivalstva. Razmere so postale tako kričeče, da je začela celo partija tolerirati ne samo javno razpravljanje o moralnem propadanju, marveč celo pisanje, ki kaže kot edino rešitev versko obnovo, ker morala brez vere ne more obstojati.

Glasovi o puhlosti komunizma in potrebi po verski obnovi so se začeli pojavljati kmalu po smrti partijskega ideologa Mihaela Suslova l. 1982. Zadnje čase jih je vedno več. Mnogi sovjetski literati, ki so prejeli vsa mogoča odlikovanja za svoje literarno delo, nadaljujejo s pisanjem v duhu Aleksanda Solzeničina - da je edina rešilna pot iz trenutne duhovne krize povratek k tradicionalnim verskim vrednotam. Med pisce takih člankov so vodilni Vasilij Bijkov, Viktor Astafjev in Cingiz Ajtmatov, vsi priznani in popularni sovjetski literati. Kar je čudno je, da je izbral Cingiz Ajtmatov, ki je po rodu mohamedanec, za vodilno osebo v svojem nedavnem delu (objavljenem maja v sovjetski leposlovni reviji "Novi mir") krščanskega bogoslovca. Svojo odločitev je utemeljil, da ima krščanstvo v Kristusu mnogo močnejšo osebnost kot mohamedanci. Mohamed je sicer tudi trpel v svojem življenju, ni pa postal mučenec. Kristus je bil križan za svojo idejo in je tudi odpustil tistim, ki so ga križali. "Komsomoskaja pravda" je sicer kritizirala tako prikazovanje vere v delih priznanih literatov, toda kritika je bila razmeroma mila.

Zanimivo je tudi, da dovoljujejo sovjetske oblasti zadnje čase objavo del avtorjev, ki so bili doslej prepovedani: Vladimirja Kodasevica, ki je zapustil Sovjetijo l. 1921 in je umrl v Parizu l. 1939; Nikolaja Gumiljova, ki so ga likvidirali l. 1921. Aleksander Tvardovski, ki je bil urednik leposlovne revije "Novi mir" v 1960h, je mogel opisati težave, ki jih je imel kot urednik s cenzuro.

SIMPOZIJ KOMUNISTOV IN KATOLICANOV V BUDIMPEŠTI

V prvi polovici oktobra 1986 se je zbralo na skupno posvetovanje 15 katoliških izvedencev (iz Avstrije, Zapadne Nemčije, Italije, Belgije, Švice, Francije in Jugoslavije) in 15 komunistov (iz Sovjetije, Vzhodne Nemčije, Pojske in Madžarske). Sestanku sta botrovala Madžarska akademija znanosti in Vatikan. Po izjavi msgr. Franceta Rodeta še ni bilo doslej dialoga na tako visoki ravni.

Razgovori niso imeli namena najti kako možnost sporazuma na področju nauka, marveč so skušali razčistiti krščanske in marksistične poglede na človeško naravo, medosebne odnose, osebno avtonomijo in odgovornost, etične vrednote in delo. Vatikan si ne dela nikakih utvar, da so se odločili komunisti za take razgovore kot spreobrnjenci, ki nameravajo spremeniti svoje načelno sovražno stališče do vere. Razmere v njihovih družbah so postale tako zastrahujoče, da so pripravljene iskati pomoč celo tam, kjer bi je načelno ne smeli - v cerkvi. V vseh komunističnih državah zavzemajo negativni pojavi vedno večji obseg. Množi se število samomorov predsem med mladimi. Razporoke, splavi in nemogoče stanovanjske razmere povzročajo drastičen upad rojstev. Medtem ko se v vseh državah življenjska doba se veča, je začela upadati v večih komunističnih državah, v Sovjetiji n.pr. za 4 leta med leti 1965 in 1980. Demografija so mnenja, da je temu krivo predsen dejstvo, da mnogo ljudi nima

Koroški počitniški tečaj Liga slovenskih Amrikancev v New Yorku in družba Sv. Mohorja v Celovcu sta priredili poleti leta 1978 pet tedenski tečaj za ameriške in kanadske študente. Tečaj je bil v Celovcu v Slomškovem dijaškem domu. Liga in Mohorjeva družba sta se sporazumeli, da bosta skupaj pripravili podoben tečaj v poletnih počitnicah leta 1987.

Namen teh tečajev je, da se mladina izpopolni v slovenskem jeziku, v poznavanju slovenske zgodovine in kulture, in to v zdravem okolju, ki ga nudi Mohorjeva družba in njeni dijaški domovi. Poleg tečaja so na sporedu celodnevni izleti v znamenite slovenske kraje, Gorica, Trst, Sv. Višarje, Bled, Bohinj, Cankarjev in Prešernov dom, šport vseh vrst in zabava.

Ligini tečaji pa imajo še poseben pomen za bodočnost slovenske navzočnosti v Združenih državah in Kanadi: ustvarijo namreč priložnost, da se spoznajo mladi ljudje, bodoči organizatorji slovenskih verskih, kulturnih in podpornih organizacij, kot so na primer KSKJ; SZZ, pevske, odrske in plesne skupine, pa tudi poklicnih druženj na širšem severno ameriškem kontinentu. Tako se bodo na primer mladi ljudje iz Clevelanda spoznali z onimi iz Chicaga, Toronta, New Yorka, pa tudi mladino na Koroškem in v Slovenskem Primorju. Te osebne vezi bodo trta, na kateri bo slovensko življenje v Ameriki vztrajalo in raslo, ko starih rodov z izkušnjami iz domovine več ne bo. Brez take povezanosti bodo ostale osamljene skupine brez potrebnih vezi.

Prvi tečaj, leta 1978, je v teh stvarih zelo dobro uspel. Mladina, ki je obiskala tečaj, je ostala v dobrih

LEAGUE OF SLOVENIAN AMERICANS INC.
NEW YORK, N. Y.

November, 1986

SLOVENIAN SUMMER STUDY AND VACATION WEEKS
IN CARINTHIA, AUSTRIA
FOR YOUNG PEOPLE OF USA AND CANADA
JULY 19 TO AUGUST 23, 1987

League of Slovenian Americans, Inc. in conjunction with Mohorjeva družba is sponsoring a five week study of Slovene language and heritage in Celovec, Austria, for students age 14 - 19.

Three courses will be offered in language, culture and history. You do not have to know Slovene in order to join! Language instruction will be given on the basis of student's ability.

Exciting activities are planned for afternoons and evenings: sports, entertainment, stage, music e.t.c. Celovec is in the center of a beautiful alpine region, and there will be excursions to visit local sites and day-trips to Slovenia and Trst. Why not join to meet new friends and learn some more on Slovene past and present?

Proposed cost of trip is US \$ 1,500 - including tuition, room and board, excursions and round trip flight from New York, N.Y.

For more information please write:

L.S.A. Inc.
83-27 Lefferts Blvd.
Kew Gardens, N.Y. 11415

Please, send me information about Slovene Study and Vacation Weeks in Carinthia, Austria, 1987

NAME _____ AGE _____
ADDRESS _____
TELEPHONE: (AREA CODE AND NUMBER) _____
LANGUAGE PROFICIENCY: I SPEAK SOME SLOVENE ()
I DO NOT SPEAK SLOVENE ()
I AM FLUENT IN SLOVENE ()

več volje do življenja. Nekateri komentatorji so pa mnenja, da je komunistični namen tega simpozija, da bi se zlasti Madžarska prikazala v svetovni javnosti kot "liberalna" država. Tako tolmacenje je zaslediti celo v glasilu italijanske komunistične partije L'Unita.

In memoriam

LUDVIK KLAKOČER

Gospodar življenja in smrti je poklical k sebi svojega zvestega služabnika, našega prijatelja, dolgoletnega organista in voditelja našega cerkvenega pevskega zbora ter vsestranskega kulturnega delavca Ludvika Klakočerja: +13. novembra 1986. Pokopan v bližini +p. Bernarda na pokopališču Rookwood 15.nov.

V življenju smo si veliko bližje, kakor znamo to v naglici vsakdanjega utripa zaznati.

stihih, si dopisuje, se sestaja in je delavna pri slovenskih kulturnih, podpornih in drugih dejavnostih. Dobili smo vse več, kot pa smo pričakovali. Bila bi velika škoda, če tega dela ne bi nadaljevali.

Poleg izdatkov za polet, hrano, stanovanje in izlete, kar bodo morali udeleženci plačati, je še precej stroškov, kjer bo pomoč slovenske skupnosti potrebna: spremljevalci iz Združenih držav in Kanade, pa tudi iz Koroške, predavatelji, zavarovanje itd. Vseh teh in podobnih stroškov udeleženci tečaja ne zmorejo, brez temeljite organizacije pa tečaj ni mogoč. Družine s številnimi otroci težko pošljejo več otrok, poslani enega samega pa je največkrat težko, in posledica: tečaja se nihče ne bo udeležil.

Ko bo udeležba zagotovljena, bo Liga prosila slovenske podporne, gospodarske, kulturne in druge ustanove za denarno pomoč. Danes je prilika, čez nekaj let bo morda prepozno. Brez močnega dotoka zavednih in v slovenskih vprašanih večjih mladih ljudi bo slovensko življenje počasi usahnilo - morda po naši krivdi. Dr.

Leo Klauž

Pred časom ste me, dragi gospod Klakočer, vprašal: "Imate še mamo? Tu imate nekaj zanjo in ji pošljite - pa lepo jo pozdravite."

Vi ste, ko ste bil mlad študent v Belgiji, v svoji rahlo-čuteči glasbeni duši večkrat jokali po mami, po njeni bližini. Devet let ste bil zaradi vojne in vsega, kar se je doma dogajalo, ločen od svoje družine, ki pa je vsak večer molila za svojega ateka. Leta 1954 ste se v Trstu spet srečali.

In ko z mislijo potujem zdaj v tista prva leta Vašega bivanja v Avstraliji, se pred mano zarisuje prizor psalma 137:

"Ob rekah babilonskih smo sedeli in jokali, spominjajoč se Siona. Na vrbe one pokrajine smo obesili svoje citre. Zakaj tam so naši izganjalci od nas zahtevali pesmi in naši mučitelji veselost: 'Pojte nam katero sionskih pesmi!' Kako naj pojemo pesem Gospodovo v tuji deželi?"

Nič ni bilo tu, razen zemlje, ki Vas je sprejela in možnosti, ki je v njej brstela: iz te oddaljenosti domovine, iz bolečine in radosti hkrati ste zapel, zaveda joč se misli starega preroka: "Če pozabim tebe, Jeruzalem, naj bo pozabljena moja desnica; moj jezik naj mi lepi na nebu, če se ne spomnim tebe, če ne denem Jeruzalema nad vse svoje veselje (Psalm 137, 5.6).

Prejel ste mnogo talentov; z njimi ste bogatil svoj čas in ljudi. Uveljavil ste se v leposlovju, v prevajanju, v kritiki in časnikarstvu, sprejeli so Vas v PEN klub. Delal ste na radiu Trst A, poučeval ste, bil vzgojitelj (v Trstu Vas še danes imenujejo gospod profesor) - a Vaša največja ljubezen je bila PESEM, slovenska, cerkvena. Pesem, ki lepša liturgijo in opeva čast božjo.

Odkar ste leta 1957 prišel v Avstralijo, ste se zavzel za lepo bogoslužje. Najprej pri sv. Patriku v Sydneyu, kjer so bile takrat slovenske službe božje. Ko pa je vraslo slovensko središče z lepo cerkvijsko sv. Rafaela, ste se ves posvetil našemu pevskemu zboru.

Na našem žegnanju sta z ženo Marico prinesla v darovanijski procesiji darove. "Toliko let sva hodila sèm, pa sva danes prvičkrat nelsa darove," je rekla Vaša Marica. Zdaj ste postal Vi sam dar Njemu; kateremu ste služil.

Tako odhajajo stebri našega slovenstva v Avstraliji. In to je naša največja bolečina.

Naj se vam ob tej uri zemeljskega slovesa zahvalim za vse Vaše delo, za Vašo pesem, zapeto izseljeni Sloveniji v Sydneyu in za osebno naklonjenost, ki ste mi jo podarjal.

Pojte nebeško Alelujo za nas!

p. Ciril Božič

"RAFAEL" is published as a quarterly Bulletin of the Slovenian Catholic Church, 313 Merrylands Road, Merrylands, 2160.

Maščevanje. Domobranci smo pobili, ker bi oni isto z nami napravili. Tak je bil začetni izgovor, dokler le niso bili prisiljeni priznati "tragične" dogodke v Kočevju. - V Grčiji ni bilo maščevanja, ko so "revolucionarji" zgubili. Nasprotno, že leta sem se vračajo, celo poveljnik Markos sam. In nič manj kot penzije jim plačujejo, tudi za leta revolucije. - Po Allendeju, ki je že krepko bil na poti v levo diktaturo, ni bilo maščevanja. Po Franku je Španija zopet odprta pobeglim revolucionarjem. Spomenik je pa bil postavljen padlim na obeh straneh, celo po Francovi smrti. Pred kratkim, oktobra 1986, so imele preživeli borci mednarodnih brigad celo kongres. Zanimivo je, da tako kot pri nas naš narod še danes slepijo z OF, narodni vstajo republikanske stranke v Španiji predočujejo kot **demokratsko**. Stara, odpeta igra!

Vera v bodočnost

Nadaljevanje s str. 1

nesmiselno komunistično propagando med slovenskim narodom, da je zdomstvo politično neenotno. Komunistična nestvarna povdarjanja o emigracijskem reakcionarstvu so že zbledela. Zdomski politični pluralizem je ognjevit in združuje zdomce različne družbenosti, organizacij in ustanov. Slovensko zdomstvo ima jasen politični program: Svobodno slovensko državo. (-! op. ur.).

Domovinski tisk je zadnje čase poln zgodovinskih, kulturnih in političnih razprav o Svobodni slovenski državi. Kdor trdi, da se slovenski narod ne zanima za politiko in razvojna vprašanja, naj bere samo Novo revijo, Mladino in druge dnevnike. Slovensko državno gibanje (SDG) z zadoščanjem in veseljem pozdravlja narodni politični razvoj v Sloveniji, saj se sorazmerno hitro razvija vzporedno z željami in delom slovenskega političnega zdomstva.

Nečesa slovenski zdomci ne smemo pozabiti. Slovenski narod je imel v zgodovini slabe in dobre politike. Imel je narodne in ideološke genije, še več oportunistov in političnih povprečnežev. Preteklost in sedanost nas opozarjata, da so bili in so še strankarski diktatorji, **večkrat** z neuvračeno trmo, polno politične in ne redko osebne umišljenosti. To velja zlasti jugoslovansko usmerjenim komunistom v domovini. (-! op. ur.).

Kot demokrati moramo priznati več strank in po svobodnih volitvah demokratsko izvoljeno večino in tudi manjšinske stranke. O tem bo odločal slovenski narod, ko bo nastopil ta čas in bodo to dopuščale razmere v sedanji državi. Današnji oblastniki bodo prisiljeni razvezati jugoslovanski voz. Sedanje razmere jim to že danes ukazujejo za dosego miru med narodi. Neurejenost sedanje matične države je vsak dan nevarnejša.

Slovensko zdomstvo bo zato tudi v bodoče uravnavalo svojo politiko v svetu sorazmerno z razvojem v domovini. Slovenski narod bo odločal o svoji svobodi, ko bodo čas in razmere to dopuščale. Vojne ne bo, ker bi ta bila konec sveta, jugoslovanski problem pa lahko rešujejo narodi sami na miren način in brez žrtev.

Le v tem je videti boljše in skladnejše razmere med južnoslovanskimi narodi, le v tem rešitev družbenega in narodnega razkroja, ohranitev samobitne narodne kulture in svobodnega življenja. Slovenski narod priznava enakopravnost drugih narodov, za nobeno ceno pa se ne sme in ne more odpovedati svoji. Ta enakopravnost se mora uresničiti le, ko bodo južnoslovanski narodi imeli svoje svobodne narodne države in vsi svojo narodno in ne imperialistične vojske. Univerzalna miselnost slovenske družbe je, da smo najprej Slovenci, potem kristjani. Pluralistična slovenska družba bo morala biti temelj Svobodne slovenske države, odprta na vse strani, razumljivo z odločitvijo ostati v politični in kulturni povezavi z evropsko kulturo. Narod sam se že danes otreša vzhodnega sveta in se miselno vrača v srednjeevropsko področje z visoko krščansko kulturo. Slovenski narod odklanja državo z monolično upravo ene stranke in si želi pravo Svobodno slovensko državo.

Slovenska bodočnost bo odvisna tudi od svetovnopoličnega položaja. Po ženevskem srečanju med Reaganom in Gorbačom se je posvetila iskra upanja za sporazum med svetovnimi silama. (? op. ur.) Uspeh je toliko stvaren, v kolikor si nobena velesila ne želi atomskega spopada, ki bi za obe bil propast. Gospodarske in socialne razmere v USA, še bolj v Rusiji zahtevajo več "miroljubnega sožitja"; vse za gospodarski procvit obeh velesil. Sporazum med Belo hišo in **Kremljem je za svet nedvomno važen**, ni pa jamstvo o prenehanju **področnih** vojn. Jugoslovanski status quo bo nedvomno odvisen od bodočih odnosov med Vzhodom in Zahodom, čeprav evropski narodi še danes precej drugače ocenjujejo politične razmere - zlasti po madžarski in čehoslovaški vstaji, ko so "zavezniki" pripustili ti državi Sovjetom.

Hladna diplomacija med Vzhodom in Zahodom se bo **nadaljevala** in različni družbeni sistemi v bodočnosti ne bodo igrali prvenstvene vloge. Mednarodni odnosi se bodo razvijali v sporazumu obeh svetov, ki vladata sedaj človeštvu. (Do morebitnih izprememb pa lahko pride, - kdaj koli! op. ur.).

Slovenci v domovini in v zdomstvu bodo morali računati s to stvarnostjo in uravnavati slovenski politični program v nizu svetovnih razmer. Slovenska država bo spoštovala suverenost drugih narodov in seveda isto zahtevala tudi za slovenski narod. Kot nasprotni velesili iščeta novo obliko odnosov in miru, tako bo

tudi slovenski narod vztrajal v svojih zahtevah po Svobodni slovenski državi.

V "Svetovni zgodovini" (Cankarjeva družba) smo brali, da jugoslovanska doktrina sožitja posebej **poudarja**, da obstojajo različne države, da je treba mirno reševati sporna vprašanja, da je treba spoštovati načela enakopravnosti in politične neodvisnosti. Ko beremo o Kardeljevi trditvi, da se je socialistična družba močno razrasla, zdomci **predlagamo** slovenskemu narodu svobodne volitve, na katerih naj v svobodi in pod mednarodnim nadzorstvom sam odloča in **glasuje** po demokratični doktrini.

Sožitje samo po sebi ne rešuje nobenega svetovnega političnega vprašanja, prava demokracija, - da - in v polni meri. To velja za notranjo in zunanjo politiko. Mednarodni odnosi se uspešno zboljšujejo in to daje tudi slovenskemu narodu možnost, da lahko z zaupanjem in odločno voljo vstopa v novo dobo svoje svobode in suverenosti. Slovenski narod je v svoji zgodovini že večkrat **prestal** velike nevarnosti. Večje so bile, tem odločnejši je bil. Ta odločnost naj bo tudi v bodoče naš imperativ. Svoboda že prihaja! Njenega prihoda ne bosta zmogla zadržati JKP in militarizem. Zadnje desetletja pred XXI. stoletjem obljublajo svetu več svobode - tudi slovenskemu narodu. V tem upanju sprejmimo Novo leto 1987.

erne

Alojz Rebula: Vrt bogov

Ljubljana 1986

Slovenski pisatelj Alojz Rebula nas je presenetil z drugim potopisem po Severni Ameriki. Knjiga, dnevnik - opisuje podrobno pot v Colorado dvakrat in seveda v Toronto, ki je nekak slovenski center za 1970-85. Knjiga, ki je brez posebnih literarnih ambicij, vsebuje lepo slovenščino in mnogo manj tujk, kot pa je običajna Rebulova navada. V družbi domobranskega kaplarja, sedaj duhovnika, se piše in njegova žena podajo v Colorado. Pred 50 in več leti je bilo dosti več **Slovencev** naseljenih v tej pokrajini. To je bila doba imenitnih zlatih in drugih rudnikov. Pisatelj obiskuje tamkajšnje Slovence, drugo in tretjo generacijo priseljencev pa tudi najnovejše. Petra, glavnega gostitelja v teh krajih, označi kot ekonomskega izseljenca četudi potem opiše njegovo zgodovino. Pobegnil je pred socializmom, na meji je tri dni tvegal, **izogibal strelom, pa je vkljub temu navdušen nad današnjo**

diktaturo. Dobro in razumno Rebula opiše ameriško demokracijo, ki ne da nič na akademske in druge naslove in tudi ne preveč na ekonomski položaj. Oster čut opažanja pokaže, ko pravilno pokaže **Amerikanca**, ostrega in neumljenega tekmeča pri kupčijah, privatno pa kot prijatelja z najbolj odprtimi rokami. Pot vodi njihovo družbo na visoke prelaze, silne gozdove in na razpotje med Atlantikom in **Pacifikom**. Opazovanje te lepe narave, ki se da primerjati z evropskimi gorami, je živo in zanimivo. Povsem je Rebula v svojem elementu, ko odkrije silne količine gob, jurčkov.

Škoda, da je knjiga polna politike. Na tem polju, ki ga strastno

goji, je Rebula šibak. Ali je pogojen matičnim razmeram, ali pa se res ne more dokopati do resnice. Kljub temu, da se giblje v Torontu, med domobrancem kaplarjem in domobrancem oficirjem, Rebula ne kaže naklonjenosti do političnih emigrantov, ki končno že 42 let žive v pregnanstvu. Izjema je Miha, kateremu je revolucija pobila 4 brate. Temu da veliki bankovec za knjige in tiskovni sklad in pisec ga pohvali, češ takih izdajalcev pa rabimo čim več! Duhovnika, nasprotnika OF, (str. 73) označi za čisto politiko. Tu je pisec zvest režimu; resnica pa je bila, da Rožmanu (označen slabo kot ne-realen) ni šlo v tem času za politiko in ideologijo. To je bil namreč čas, ko so padali v prvem valu terorizma, povsem nedolžni, vsi možni nasprotniki revolucije. Šlo mu je za biološko preživetje Slovencev.

Tu je Rožman moral spregovoriti proti groznemu mučenju in likvidaciji nedolžnih. To ni bil čisti žar (st. 76) medvojnega protikomunizma, tudi noben protikomunizem - infantilizem, kot ga je označen od Rebule. Pisec, ki mu v politiki tako strašno manjka odprtosti in liberalne širivosti, odpravi liberalizem kot intelektualno in zgodovinsko plehek. Slovenska ljudska stranka, po Korošču, - tako pravi pisec, ni imela sposobnega voditelja. Vsi so bili provincialci in celo dvomljive krščanske etike. Kaj pa pomenijo Poljaki, Čehi itd. s sposobno garnituro politikov, velikim vplivom, vojsko na **Zapadu**. Ali ne dele iste usode kot je doletela Slovence. Dvomljivo krščansko etiko pokaže pisec, ko brez komentarja navede usodo štirih pobitih bratov, domobrantskega oficirja, ki so ga partizani razčetrvali s konji. Likvidacija dr. V. Kraigherja, organizatorja ljubljanskih političnih umorov, vključno Natlačena, pa imenuje in označi kot veliko, krvavo svinjarijo tiste dobe. likvidacija 30 najhujših nasprotnikov, krivcev, kar se jih je nabralo v 6 mesecih v Ljubljani po **Gestapu**, kot so nekateri pričali, je bila taktična napaka. Datum je bil že 4. maja 1945. Maščevanje je moralo slediti. Na tem področju so posebno sopotniki in sodelavci revolucije zanimivi. V Dragi prof. Boris Pahor opetovano toži, da so ga domobranci aretirali, in letos, ravnotam, se je pritožil partizanski pravni izvedenec, sodnik F. Mihelič o tem. Kakšna strašna krivica se mu je zgodila, ko so ga vaše straže aretirale in ga niso takoj izpustili! Ali so ti strici res tako neumni, ali se samo delajo take?

Božič na radiu. Poročamo o veseli novici (KG 1, 1. 87) da je ljubljansko radio dovolil nadškofu Šuštarju kratki nagovor za božične praznike. Tudi izseljenci se veselimo in upamo, da ne gre samo za trenutno taktiko, **temveč** za neko resnično **preusmeritev** doma, ki naj dovede do resnične enakopravnosti, da ne bo razlike med zakonom in med družbo. Glede praznovanja božiča je režim na seji verske komisije takole povedal: "Upravni organi so ugotovili, da je Slovenija prekoračila število dela prostih dni in zato ni možno, da bi bil božič dela prost dan". To je bil uradni jezik! Resnica pa zveni: CK KPS glede praznovanja božiča ne misli odstopati od smeri začrtane pred 4 desetletji. (10. dec. 1986 - Ljubljana).

Pučnik Jože: v Novi Reviji 52/3/1986 je o Jugoslovanski krizi takole napisal: "Partija ima totalni oblastni monopol, z njim strahovito udarni državni aparat in lahko še dolgo dela praktično prav vse, podcenjuje krizo, prikriva lastno odgovornost in odstrani vsakogar, ki gaproglaši za "sovražnika", čeravno bo ta izvrševal zgolj svojo človeško in državljansko dolžnost. Če gre, če bo šla to pot, smo izgubljeni mi, kakor je izgubljena ona sama". Pučnik dobro razume položaj, manj nam ugaja njegov pesimizem, da brez evolucije ni rešitve za narod.

Strelji na meji. Jugoslovanski obmejni organi so na morju koncem nov. 86 izpred Kopra streljali in usmrtili kapitana italjanske ribiške ladje. Italjanska ladja je po poročanju Jugoslavije bila zalotena v njihovih vodah in je na poziv naj se ustavi skušala uiti na italjansko stran. Ta dogodek je povzročil silno razburjanje v Italiji. Kot posledica je Italija prekinila neka trgovska pogajanja. Kot je znano je SFRJ letos zaprla tri emigrante, državljane USA. Čim je Amerika

kega oficirja, ki so ga partizani razčetrvali s konji. Likvidacija dr. V. Kraigherja, organizatorja ljubljanskih političnih umorov, vključno Natlačena, pa imenuje in označi kot veliko, krvavo svinjarijo tiste dobe. likvidacija 30 najhujših nasprotnikov, krivcev, kar se jih je nabralo v 6 mesecih v Ljubljani po **Gestapu**, kot so nekateri pričali, je bila taktična napaka. Datum je bil že 4. maja 1945. Maščevanje je moralo slediti. Na tem področju so posebno sopotniki in sodelavci revolucije zanimivi. V Dragi prof. Boris Pahor opetovano toži, da so ga domobranci aretirali, in letos, ravnotam, se je pritožil partizanski pravni izvedenec, sodnik F. Mihelič o tem. Kakšna strašna krivica se mu je zgodila, ko so ga vaše straže aretirale in ga niso takoj izpustili! Ali so ti strici res tako neumni, ali se samo delajo take?

Moti nas Rebulovo pavšalno omaloževanje slovenskih zadev: (st. 56). Ameriški katoliški časopis je boljši kot "vaški" Katoliški Glas (Gorica) ali matična Družina. Odklanja (str. 22) ekstremizem pri AD za časa g. **Lipovca**. Všeč mu je cvetoča banka na Euclid Ave. v Toronto, manj cvetoča pa je Slovenska Država (st. 28). Tu

zagrozila s trgovskimi sankcijami so jih hitro spustili. Verjetno bo isti razvoj z Italijo, kateri bo seveda še treba plačati veliko odškodnino zaradi prehitre porabe strelnega orožja in nepotrebne smrti zaradi male količine rib.

Draga 86: o lanski Dragi ni uradna Slovenija objavila ničesar, ako izvezemo Primorski Glas v Trstu. V tem zatiranju informacij je razviden položaj svobode tiska! Ta največji kulturni dogodek ni bil vreden enega stavka v Našem Tedniku v Celovcu. Iz tega vidimo, kako daleč že sega pritisk režima v NSKS, na zastopnika demokratske slovenske organizacije na Koroškem.

Zlovešči memorandum. Tako imenuje izjavo srbskih akademikov NN, slovenski urednik 4. dec. 1986 SAZU. Tu gre za Srbsko Akademijo znanosti in umetnosti. 17 njihovih vplivnih članov je pripravilo 70 strani dolgo izjavo predvsem o krizi srbskega naroda. Prvič je postavljena zahteva po svobodnih volitvah in zahteva po odpravi monopola oblasti partije odnosno njenih kamuflažnih organizacij kot Socialistična zveza delovnega ljudstva. Tej frontni komunistični organizaciji bi namreč **partija** sepaj rada odstopila vlogo opozicijske stranke. Partija je seveda ta torak SAZU napadla, očita jo ji antikomunizem, to pot brez primesi četništva in belogardizma... Vsekakor po 41 letih smo končno prišli do tiste **zagrada** s katero je bil so-očen slovenski narod v zimi 1941-42, ko si je partija s silnim terorjem začela lastiti monopol oblasti. Takrat je vsaj za neke komunizem, socializem in samoupravljanje Jugoslovanskega kova še mogel predstaviti neko bodočnost. Danes po 45 letih zatona osebnih in političnih pravic in gospodarskega poloma je položaj povsem drugi. Kdo še verjame v komunistični raj na zemlji?

Rebula poravnava neke račune. Večino izseljenstva meče Rebula v koš domačega kajzerstva. Izjema pa naj bi bil F. Letnik, ki se je iz tega ghetta dvignil, ne samo ekonomsko, **toda** tudi psihološko. Mi v Toronto, ki poznamo dobro te zahteve, si to povzdiganje pač tolmačimo, da je Rebula jedel dobro, poceni ali celo zastoj na ladji, Captain John; kaj drugega ne uganemo.

Resnici na ljubo je treba **poudariti**, da je to pot le malo hvali Kocbeka in ne omenja "kamuflažni" OF in NOB. O revoluciji govori o njenem blišču in bedi. Pride pa **tudi** že do stavka "revolucija naj bo prekleta". Bog daj, da bi se v **ta** zadnji stavek poglobil in tako sledil koroškemu rojaku pisatelju V. Polanšku, ki se je na koncu pisateljevanja brez prisile prikopal do polne resnice o slovenski revoluciji.

Tako čitamo to knjigo, tiskano in podprto v Ljubljani in s tem nujno "pogojena". Le zakaj zamejski, svobodni pisatelji ne tiskajo v slovenskih zamejskih založbah? Krepili bi slovenske demokratske ustanove in svoje knjige bi dali na objektivno kakovostno tehniko.

Dr. Peter Urbanec

Božič v domovini samoupravnega socializma

V Evropi ne praznujejo božiča v Sovjetski zvezi, Romuniji, Bolgariji in Jugoslaviji; v Jugoslaviji pa živijo tudi Slovenci

Boli nas! Morda nam kdo tega tudi ne verjame - ali pa nas vsaj ne razume - toda nas boli! Ko okoli in okoli nas te dni praznujejo, ko se tudi skozi našo deželo vijejo neskončne kolone Turkov, Grkov in naših ljudi, ki se za božične praznike vračajo na svoje domove, iz dežel Zahodne Evrope, kjer so si našli zaslužek in drugi dom. Za božič bodo praznovali doma. Cestne službe naše dežele precej vzorno skrbijo za te ljudi, ki se vozijo praznovati. Domači človek, ki vse to gleda pač težko verjame, da za zanj praznikov ni. In zato nas boli!

Ne vem če je usojeno ali kaj; toda znova in znova - in tokrat ne bo nobene izjeme - je treba ugotavljati, da se v slovenski socialistični stvarnosti stvari ugodno razvijajo: predvsem po zaslugi mladinskih gibanj, po zaslugi študentskih in mladinskih časnikov, se pravi obraz socializma vendarle razkrinkava in ljudje se počasi "uspobablajo" za demokratičen način življenja.

Tako tudi ni ljudstvu vseeno, če mu oblast prepoveduje praznovati praznik, ki je po vsem krščanskem svetu, najboljši med prazniki. Znano je, da se je v letošnji anketi "slovensko javno mnenje", precej nad 50 odstotkov Slovencev izreklo, da božič praznujejo kot verski praznik, precej nad 70 odstotkov pa jih je izjavilo, da ga praznujejo kot družinski praznik. Slovenski oblastniki pa, kakor je tudi že znano, v zadnjih mesecih precej več dajo na mnenje ljudstva, kakor so imeli navado prejšnje čase.

Že ob lanskem božiču je zategadelj "viselo v zraku", širiti so se začele odkrite govornice, da ni več daleč dan, ko bo lahko tudi Slovenec znotraj socialističnih meja smel božični dan preživeti s svojo družino ob jaslicah in mu ne bo treba v službo...

Ta dan res ni več daleč, vendar pa je treznejši opazovalec slovenskih in jugoslovanskih razmer takrat, pred letom, vedel, da letos tega še ne bomo dočakali. In četudi se je v zadnjem letu marsikaj bliskovito spremenilo, in so se dogajale stvari, ki bi jih pred enim letom ne mogel napovedati noben futurolog...

...vsemu temu navkljub, je bil praznični božič za letos v jugoslovanski Sloveniji vendarle še utopijski.

Res je: božič je prazničen - tudi v jugoslovanski Sloveniji. V cerkvah naprimer. Splošno je znano, da je zlasti polnočnica po slovenskih cerkvah najbolj obiskana maša v letu (pa saj tako je po vsem svetu), da zvonovi v Sloveniji na božič prav tako praznično pritrkavajo, kot bi drugod po svetu (če bi tudi drugod pritrkavanje poznali), da se mize na božič prav tako kot drugod po svetu upogibajo pod najrazličnejšimi dobrotami...

Z eno besedo; ljudje praznujejo, najsi že "versko" ali "družinsko". Oblast pa praznika ne priznava. Ni najmanjšega dvoma, da bi Slovenija (ko bi le šlo samo za Slovenijo), državni praznik ta dan že uvedla, toda zaradi kompliciranega sožitja med jugoslovanskimi republikami, je

torej Slovenija na istem kakor Bolgarija.

Da pa vendarle ne bomo jadikovali in tožili v nedogled. Kakor je že bilo omenjeno; spreminja se! Od lani do letos se je kar lepa vrsta zadev okoli božiča, spremenila

Nerodna reč, toda spet bo treba enkrat omenjati Jožeta Smoleta, predsednika slovenske Socialistične zveze. Smole je namreč že v začetku decembra v javnosti predstavil letošnji "pogled" socialistične zveze na božič. Vedeti pa je treba, da je bilo prej znotraj oblastnih organov, veliko žolčnih razprav, na katerih je bilo treba uskladiti "slovensko javno mnenje". Program zveze komunistov, sožitje z drugimi republikami, in še kaj, Na kratko: uskladiti je bilo treba želje in zahteve ljudi na eni, in partijsko pravovernost na drugi strani. Država je v Jugoslaviji ločena od Cerkve in to je spet enkrat izrazil Smole, ko je rekel, da je to ovira, za uvedbo praznika na božič. "Sicer pa ni", je nadaljeval, "nobenih ovir, da ne bi po radiu predvajali božičnih pesmi in tudi ljubljanski nadškof lahko po radiu nagovori ljudi za božič."

Do vsega tega je res prišlo! In priznati je treba; kakor je bilo vse to nekaj novega in prvič doživete, tak je bil učinek. Znanec, ki je bil pri polnočnici v podeželski cerkvi na Gorenjskem, je pripovedoval, da takega obiska še ni bilo, niti tedaj ne, ko božič ne "pade" na delavni dan. Ljudje so bili vznemirjeni! In ta izraz je dokaj na mestu. Prvič v zgodovini socialistične Slovenije ti škof nastopi na radiu.

Podobno vedro vdušje je bilo od zgodnjih večernih ur tudi po ljubljanskih ulicah.

Bili so po Ljubljani že tudi prejšnji božiči svečani in dostojanstveni, niso pa bili razigrano slovesni kakršen je bil letošnji. In ljudje so za hip pozabili, da bodo morali tudi na božič v službo, kakor Rusi, Romuni in Bolgari.

Je pa - tako je videti - vendarle tudi to samo še stvar časa.

Hotimir

Velikani in pritlikavci. To je naslov zbirke pesmi, ki jih je napisal Paunovica in smo jih prejeli v očno. Pisec je poznan srbski politični emigrant. Stilistično so pesmi kritika v obliki šale na račun režima doma. Te so podobno slovenskim šalam, ko si je narod na ta način dal duška. Šale so dobre, duhovite in seveda tako ostre, da bi lahko pisec zanje dobil najmanj 5 let zapora. Knjiga je izšla v založbi ISKRA, Ohlmuelerstr. 19, 8 München 90.

Smolle Karl: v življenjepisu tega koroškega Slovenca izvoljenega v dunajski parlament na list zelenih beremo: Mati Korošica, Slovenka očee slovenskega porekla vendar nemško govoreč. Za očeta pišejo, da so ga ubili slovenski partizani med revolucijo 1941/45 na Koroškem.

Pred božičem 1986

ŽIVI NAJ SLOVENSKA BESEDA!
ZVEZA SLOVENSKE AKCIJE
med glavama Prešerna in Smolška

Že dve leti in pol se zbira pod to pisarno glavo - Zveza slovenske akcije.

Kaj je?
Kakšen cilj ima?
Kako deluje?

ZSA je tista slovenska medcelinska organizacija, ki zajema in povezuje s svojim ciljem vse slovenske rodoljube v zdovski, zamejski, izseljenski in matični Sloveniji.

ZSA je tista javna tribuna, mimo katere ima vsak Slovenec priložnost izraziti svojo voljo o narodni suverenosti, samoodločbi in samoupravi.

Prošnje, zahteve, pritožbe, debate, predavanja, članki, pogovori po radiu in televiziji - vse dobi pomembnost v okviru organizacije, ki šteje mnogo članov.

Že lepo število nas je, ki smo se vpisali v ZSA z namenom, da se med nami vnašamo in razgori slovenska zavest, ljubezen do Slovenije, naše dežele.

Ta zavest, ta narodna moč je predpogoj, da ostanemo to, kar smo, da ohranimo kar imamo, da pridobimo kar nam pripada.

Tako smo pred kratkim brali v 'Mislih' o narodni zavesti:

"Na narodno-kulturnem področju je najprej potrebna svobodna temeljna odločitev, ki mora biti sad resničnega osebnega prepričanja in ne le od zunaj vsiljena. To je odločitev za slovenski narod, ponosna zavest, da smo sinovi in hčere slovenskega naroda, veselje in hvaležnost brez vsakega občutka ponašanja na račun drugih ali celo zaničevanja drugih.

Kar priznavamo vsakemu narodu, to zahtevamo tudi zase: samostojno in svobodno, enakopravno in od vseh priznana narodno življenje, jezik in kulturo, navade in posebnosti, ki obsegajo različna življenjska področja.

S tem pa je najtesneje povezana dolžnost, čimbolje poznati slovenski narod, njegovo zgodovino, njegove kulturne vrednote, njegov jezik, njegove običaje in navade, sploh vse, kar je za slovenski narod pomembno in značilno. Sem sodi tudi poznanje slovenske zemlje, njenih krajev in naravnih lepote."

ZVEZA SLOVENSKE AKCIJE je nastala med avstralskimi Slovenci ob presenečenju poročil iz domovine o skupnih programskih jedrih.

Poskus vpeljave skupnih programskih jeder v slovenske šole je pokazal nujno potrebo, da se slovenski narod združi ne le v protest proti tako drznemu poskusu, ampak v trajno samobrambo proti tistim, ki delajo na to, da bi slovenščina postala kratkomalo nepotrebna.

Oživitve in poživitev slovenske zavesti in ponosa, ki ga je vreden in potreben vsak narod, še posebno tisti, ki ga zatirajo in silijo v asimilacijo številnejši narodi, je osrednji cilj ZSA. Močnejša povezava med Slovenci iz vseh celin pa je sredstvo, da drug drugega podpremo, da vsi pravočasno izvedemo o vseh "programih", ki se spletajo ali "ugotavljajo" za našim hrbtom.

Nekaj časa so nas prepričevali, da v Sloveniji zaradi splošnega odpora programska jedra se ne bodo vpeljala.

Nato smo slišali da "karavana gre naprej". V juniju letos smo brali: "Programska jedra smo zavrnili, ker so protistavna. (Komunist / 11. Junija 1986).

Oktober meseca pa beremo: "Skupna programska jedra so vključena v predšolsko vzgojo in osnovno šolo v vseh republikah in pokrajinah. To je ugotovila medrepubliška in medpokrajinska komisija za reformo izobraževanja, ki predvideva, da bodo do konca prihodnjega leta poenotili srednje šole, potem pa se bodo lotili še visokih šol.

Tako se kar "ugotavlja".

Vprašam vse Slovence: Do kdaj se bomo pustili vleči za nos? Želja osrednjega odbora ZSA je ta, da bi se po vseh celinah, kjer bivajo Slovenci, zbirale skupine narodnjakov za povezano akcijo v obrambo slovenstva. Vsak član Zveze, posebno če ima talent za javno nastopanje, naj bi doprinesel svoj dar sodelovanja in razglasil svoje predloge. Slovenske publikacije naj bi si vzele za dolžnost obveščati svoje bralce o dejavnosti članov Zveze. Slovenska društva naj bi aktivno sodelovala.

ZSA ni politična stranka. To pa ne pomeni, da nima političnega vpliva. Vsak član naroda ima dolžnost dobro vplivati na politično življenje svoje dežele. Demokratičen način vladanja pa je za današnje čase edini, ki ga more podpreti prost človek, zavedajoč se svojih pravic, odgovornosti in dolžnosti.

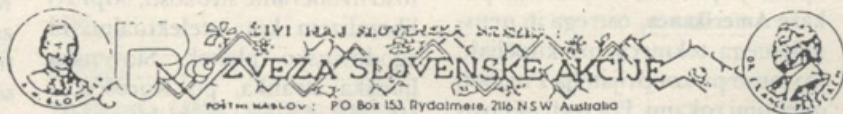
Če bi vsi Slovenci, posebejno in kolektivno vsemu svetu s ponosom povedali:

da smo in da hočemo ostati Slovenci,
da je Slovenija naša dežela,
da ne prosimo miloščine od nikogar, ampak
da zahtevamo svoje pravice;
da hočemo delati in drug drugemu pomagati,
da hočemo spoštovati sosedne narode,
da zahtevamo zase kar priznavamo vsakemu narodu,
da hočemo imeti samostojno in svobodno, enakopravno in od vseh priznana narodno življenje;
da zahtevamo nemoteno gojitev svojega jezika in kulture v svoji deželi, -
tedaj bi se spremenilo stanje med nami in okoli nas, brez prelivanja krvi, in bi mi, z našim trudom, marljivostjo in iznajdljivostjo, znova začeli graditi bodočnost naše dežele.

Kdor se vpiše v ZSA, ker se strinja z njenim ciljem, ta podpre in omogoča tisto medcelinsko slovensko gibanje, ki je vzrastle izpod gesla:

Živi naj slovenska beseda!
Slovenija, moja dežela!

J.K.

Člani Zveze slovenske akcije
želijo drug drugemu in
vsem Slovincem

vesel božič in srečno novo
leto 1987!

Živi naj slovenska beseda!
Slovenija, moja dežela!

Uspeh na Koroškem. V novembru 1986, po 70 letih nepotrebne čakanja, so naši rojaki dobili prvega poslanca na Dunaju. Karl Smolle, novi poslanec, - KEL in njegovi sodelavci, so spretno izkoristili avstrijski politični položaj. Povezali so se s stranko zelenih, ki je manjšinam iskreno naklonjena. To je stranka tudi dokazala s tem, da so Smolleta postavili v parlament na preferenčni listi. Naši težko preizkušeni manjšini bo sedaj malo lažje boriti se za njihove pravice. Kot edino pravilna taktika se je izkazala zaupanje v lastno moč. Preostale avstrijske stranke, socialistična, ljudska in svobodnjaška so Slovincem nenaklonjene. V zadnjem času so povsem klonile nemškemu pritisku na Koroškem in so pristale na zakon o povsem ločenih slovenskih paralelkah. Nekako južnoafriški apartheid na Koroškem. Če bodo zakon uporabljali uspešno to pomenilo še nadaljnji pritisk in seveda upad slovenskih šolarjev. Ob priliki letošnjih volitev se je zopet pokazalo pravo lice Ljubljane. Režim enostavno ne gleda blagohotno na razvoj močne demokratske večine. Režimu odgovarja samo manjšina, ki jo more kontrolirati in voditi. Ako to ni mogoče potem, je za ljubljanski režim bolje ponemčena Koroška! Dokazov zato je celo številno.

Po šibki mirovni pogodbi Jugoslavija ni intervenirala l. 1957 ko so odpravili pravo dvojezično šolstvo, ki je po mirovni pogodbi obvezno za mešano ozemlje. Ob silnem terorju ob priliki zakona o slovenskih topografskih napisih SFRJ ni protestirala in ni postavila zadeve pred podpisnike mirovne pogodbe. Tako ravnajo tudi danes. Samo 1986 so naši zamejci dobili sledeče klobufe iz SFRJ: Bosanski poslanec Dedič označi slovenske manjšinske zahteve na Koroškem kot separatizem, ki je v nasprotju s Helsinsko pogodbo. Vestnik Zagreb, novembra, označi zahteve primorske manjšine po globalni zaščiti, kot pretirane, ki samo kvarijo meddržavne odnose. Ing. F. Wieser, predsednik ZSO v Vestniku poziva volilce naj volijo avstrijske socialiste. Isti poziv ponovi nihče drugi kot Jože Smole, predsednik SZDLS. Kulturniki iz plenuma na Bledu napravijo izlet na Koroško in se poklonijo samo deželnemu poglavarju Wagnerju, socialistu. Nihče ne more reči, da se je OF izneverila vlogi iz l. 1941. Tose pravi izvrševati naloge partije!

Po tem nedvomno lepem političnem uspehu bodo Korošci bolj samostojno nastopali. Le tako bo možno ustaviti tragično propast slovenske prisotnosti in zavednosti na Koroškem. Tako je to krivda partije in koroških politikov, ki so v današnji Sloveniji iskali povsem zaman nesebične manjšinske podpore!

Dr. P. Urbanc

IF YOU DRINK,
DON'T DRIVE.

Help keep
Red Cross
ready. +

drzajanja...

**Rudolf Čuješ, Slovenia land of cooperators,
Slovenian Research Centre Wilowdale, Ontario
1985, Canada, str. 66**

Na prvih treh straneh avtor predstavi ustanovitev slovenske Hranilnice in posojilnice Janeza Ev. Kreka v Torontu (1953). Zadruga se lepo razvija in od začetnih 139 zadruženikov jih je leta 1983 bilo vpisanih 4.137.

Po tem uvodu govori o Slovencih in Sloveniji ter začetkih slovenskega združništva od skromnih začetkov iz leta 1847 do uspešnega razvoja do 2. svetovne vojne in režimsko združništva po vojni. V začetku so se ustanovljale zadruge Schulze Delitzschevega tipa, po letu 1893 pa tudi Raiffeisenovega. Te zadruge so prevladovala v krščanski politični orientaciji in so postopoma imele večino. Njihov pobudnik in organizator je bil J. Ev. Krek. Tik pred drugo svetovno vojno so v Sloveniji našli 1.677 zadrug s 1.417 milijonov dinarjev vplačanih delnic in naložb. Veliko so pomagale kmetom in obrtnikom.

Po drugi svetovni vojni je svobodno slovensko združništvo bilo zatrto, ostalo pa je še v zamejstvu in se začelo ustanovljati v emigraciji.

Posebna pozornost je posvečena združnim spisom filozofa F. Vebera, ki jih je izdala v knjigi zadruga SLOGA. Je to eden izmed redkih primerov, da je poklicni filozof obravnaval tudi združna vprašanja. V celoti je objavljen spis, ki ni zajet v knjigi.

Zanimiva je primerjava rasti združništva v predvojni Sloveniji in med francoskimi katoličani pokrajine Quebec v Kanadi. V obeh primerih je bila župnija temelj združnih ustanov, v začetku pod vodstvom duhovnikov. Postopoma so vodstvo prevzemali laiki. Ta razvoj je bil hitrejši v pokrajini Quebec, ker so imeli katoličani precej intelektualcev laikov, dočim so bili v Sloveniji liberalno usmerjeni. Položaj se je začel spreminjati v zadnjih letih pred drugo svetovno vojno.

Knjiga v zelo zgoščeni obliki dostojno predstavi začetke in razvoj slovenskega združništva do naših dni.

A. H.

Slovene Studies: Journal of the Society for Slovene Studies (Columbus, Ohio 1986) je v Book Reviews prinesel tudi knjige: Slovenia, Land of Co-operators, ki jo je napisal dr. Rudolf Čuješ, bivši urednik in redni sodelavec časopisa SD. Oceno je napisal M. A. Conte iz Univerze v New Orleansu.

BOOK REVIEWS

Rudolf P. Čuješ. *Slovenia, Land of Co-operators*. Willowdale, Ontario: Research Centre for Slovenian Culture, 1985. 66 pp. + appendices [= Slovenian Research Centre, Publications no. 37].

Slovenes have historically demonstrated strong political and social resilience in the face of adverse circumstances. Modern Slovenia is the most economically developed and innovative of the Yugoslav republics. It is no surprise, therefore, that Slovenia should have a rich cooperative tradition. Only the extent of this tradition, relative to the size of the nation, and its continuity through time and political change will surprise the reader of this book.

Slovenes were but one of the many subjugated national groups in the pre-World War I German-ruled Austrian state. Although Germans were a numerical minority they controlled the state, mostly through control of the economy. There was little chance that a Slovene, a Czech, a Slovak or a member of any of the other dominated ethnic groups could secure a business loan at a reasonable rate of interest, even though most members (60%) of these minorities were independently 'employed' as peasants, and many others were craftsmen. It was natural that members of these groups should seek to pool their capital in an organization which they could control. The most straightforward type of organization that served this purpose was the credit union. In addition, certain consumption goals could be furthered, and a bit of economic power could be wrested from the Germans, through ethnically-based consumer cooperatives.

The first recorded credit union in Austria was formed by Slovenes in 1851, while the first two consumer cooperatives were formed in 1852. By 1914 there were 12,240 credit unions in Austria—and, as testimony to their political economic function, more than 65% were non-German. According to Čuješ, "the largest saturation of Slovene cooperatives was in the crown-lands where Slovenes were in the minority."

Most of the increase in credit unions and consumer cooperatives was the result of political movements for the economic independence of the minorities. (It was beyond hope to agitate for political independence). Among Slovenes, the cooperative movement was started by a lawyer named Dr. Jože Vošnjak. However, growth was slow (only 61 Slovene credit cooperatives were in existence in 1892) for two principal reasons: firstly, Vošnjak's model of a cooperative was geared primarily toward urban use, and secondly, the principal social organization of the Slovenes, the Catholic Church, was not involved in the movement until the 1890s. However, with the awakening of ideological Catholicism and the introduction of a type of cooperative that was oriented to farming communities, growth was explosive. Led by a dynamic young priest, Dr. Janez Evangelist Krek, 481 new Slovene cooperatives were registered in Austria by 1905.

Čuješ' book documents this early history of Slovene cooperation and continues the history up to and including the situation under Yugoslav socialism. However, the book is as much a political, social and philosophical work as an historical account. Fourteen of the 65 pages of the main text are devoted to a discussion of the ideas of France Veber, the leading Slovene social philosopher. Veber argued that cooperation was the best social and economic order, not only for Slovenes or for subjugated or developing nations, but for all peoples and for all times. Veber may have been the philosophical forerunner of Edvard Kardelj, the social theorist of Yugoslav socialism, inasmuch as he was among the first thinkers to propose an economic order that was neither based on the individual (capitalism) nor on the state (socialism), but rather on self-defined

groupings in society. Veber stressed that these groupings would naturally, and should, have both economic and social functions, as Čuješ documents was the case for many of the credit unions.

The book is brief and highly readable. One cannot expect a complete account of the implications of historical developments in such a brief work. However, there are several issues which are discussed in an unsettling manner, or which seem to have been avoided. The principal one of these, in my view, relates to worker cooperatives: i.e., cooperatives based on ownership by those who work in them as opposed to those who consume their services. While the Rochdale pioneers, founders of the cooperative movement in England, were originally interested in consumer cooperatives, many thousands of worker cooperatives have been founded in the West based on the principle of one-person-one-vote. Moreover, Slovenia now finds itself to be an integral republic of a country whose economy is based on the concept of labor management. It is curious that in the book there is no mention of Krek's, the church's or other involved persons' attitudes toward worker management.

Also, from a purely analytical point of view, one wonders what might have accounted for the obvious imperfections in Austrian capital markets in the second half of the nineteenth century and the first half of the twentieth, which would have led to the necessity for such a boot-strap approach to finance. It is clear why the Slovenes were interested in establishing credit unions: they could not obtain adequate financing. The question that I have in mind is: why was it not to the advantage of at least some German banks to loan to Slovenes?

In spite of these questions, this book adopts a sound and scholarly approach to its subject matter, and is worthwhile reading for students of Slavic history and of the history of cooperation.

Michael A. Conte, University of New Orleans

Pismo iz Prlekije

PIŠE FRANČEK LJUTOMERSKI

"Bojijo se jih kot hudiča?"

Rad se spominjam na leta "ko sem se likal", najraje sem imel predmet: petje. Slovenščine pa nisem maral, naši o-ji in e-ji niso, prikladni za lepo slovenščino. Zato se nam Kranjci še danes en mau posmihaji. Vendar nazaj k petju! Prav korajžno smo peli poleg "Slovenski smo fantje pri Dravci doma", "Mi se ne bojimo sovraga Italijana". Spominjam se na našega učitelja Cirila Delkotta, ki nas je navdušeno opazoval, kako iz vsega srca... se ne bojimo sovraga Italijana", no, kot, Primo-rec menda ni imel prijetnih spominov na Italijane...

Zakaj ta uvod?

Te dni sem namreč prebiral zgodovino NOB, "Dokumenti... I", tam pa pripoveduje E. Kardelj tudi kako so že v letu 1942 ljubljanski belogardisti bežali v Italijo! Zakaj? Zato, ker so se bali "Narodne zaščite" kot hudiča!! Da, dobesedno: "kot hudiča". Seveda so se tudi bali partizanov, "kar daje OF značaj resnične oblasti". Torej, tako premišlujem zdaj 45 let kasneje, je neka oblast šele takrat "resnična" ko se je ljudje bojijo kot hudiča?

Če je temu zares tako, kot uči tov Kardelj, da je oblast resnična šele tedaj, ko se je je trebe hudičevo bati, pri moj dun, naša samoupravna socialistična oblast je resnična, jaz se je vražje bojim. Bolj, kot takrat ko sem ponosno prepeval, kako se sovragov Italjanov ne bojim. Sploh, mi smo bojevit narod, tudi po besedilu himne sodeč: "Naprej zastava slave, v boj junaška kri, za blagor očetnjave naj puška govori...! Zato se nas tudi vsi boje. Vprašujem se, odkot sploh ta toliko objokovana hlapčevska slovenska duša? Ne, ne, mi smo pogumen narod.

Hudiča, ali je socializem zares neučinkovit?

S hudičem smo mi v stalnih odnosih, saj ga radi uporabljamo, ali ne? Bog ve, ali ga Francozi in Angleži tudi radi jemljejo v usta? Nemci že tudi, ker stalno vse "vertajflajo". Teufel - hudič.

Mi se pa zdaj intenzivno sprašujemo zakaj je naš socializem neučinkovit? To so sicer že med revolucijo 41-45 trdili oni v Italijo bežeči belogardisti, ampak delavski razred jim ni verjel in si je naročil

socializem. Predstavljam si, kako bi recimo pred 20-timi leti frčal iz fabrike in partije, če bi kje glasno povedal, da socializem ne bo prinesel nam delavcem blaginje. Nasprotno, iz dneva v dan bomo večji reveži! Najbrže bi me še poslali v kak poboljševalni dom, radi klevetanja in blatenja ljudske samouprave. No torej, danes se pa popolnoma uradno nenehoma ugotavlja, da ta socializem pač ne klapa, da imamo več sort kriz (!), da je treba radikalnih sprememb v družbeni strukturi, kulturi in ekonomiji.

Doslej samo pišemo o teh radikalnih reformah. Brez skrbi, partije se ne bomo kar tako znebili! Ko prebiram - priznam, vedno manj berem naše kajtnge, razem Pavlihe.

Učenjaki dan in noč razpravljajo in si belijo glave, hudiča, zakaj ne gre ta stvar naprej (stvar - socializem), kako narediti tega hudiča učinkovitega. Jaz bi jim pa lahko čisto po domače povedal kako priti do učinkovitega socializma.

Najprej bi se moralo delo izplačati. Če znaš dobro delati, pa imej polno denarnico.

Potem, s tem zasluženim denarom pa bi so lahko seveda vse kar mi srce poželi tudi kupili!

Za vsak slučaj pa bi še tkzv. Udbo razpustil, ker ta res nič ne ustvarja, samo stane naš denar.

Tako enostavno je to vse skupaj, čudno, da tega nihče ne pogruntata?

K vragu s socializmom! Ustvarmo civilno družbo!

Voila, (vidite, mi Prleki tudi kaj znamo), to je trenutno vroče: civilna družba! Seveda so tako naši ljubi Kranjci iznašli. Mi smo že civilizirani. Res ne vem, kaj je ljubljanske visokošolce prišlo, da zdaj hočejo civilno družbo in nič več socializma? Pa je res, naša mladina če civilno družbo.

Ampak, oprostite mi, če postajam vedno bolj ironičen, saj se sploh ne najdem več v tej naši domovini. Glejte, socializem, ki ga je (nam) dal tov. Tito se trese v križah, zato ga imenujemo "krizalizem", po revoluciji smo si zgradili naše delavsko samoupravljenje, kar seveda vsebuje vsaj evropsko civilizacijo, zdaj pa naj gremo v hribe se cupfat za civilno družbo??? Ne, jaz ostanem doma, skrit, pet metrov pod senom, to pot.

Kakšna reč je ta civilna družba? Berimo:

SZDLS pravi, da civilna družba ni za samoupravljanje, zato jo je treba eliminirati! (Zato še rabimo Udbo).

Mladina pa reče, da je to neka alternativa nekaterim potezam socializma, nato, hoče decentralizirati oblast, in ni nujno demokratična zadeva. Teleks pa meni, da je to potencialna opozicija! Aha.

Zato sem se opravič k sinu, ki je študiran v Ljubljani, da mi pove, kako je ta stvar s civilno družbo mišljena, kajti, jaz si ne dovolim, da me kdo smatra za neciviliziranega.

Sin, psiholog in sociolog (moj bog zakaj si me kaštigal) mi razlaga, kaj vneto in s fanatičnem podzvokom, (moj, notrajna varnostna žarnica oznanja hudo nevarnost!) da je "civislu" (skrajšano) refleksija adekvatnih alternativnih gibanj, ki si išče pot v trodimenzionalno bodočnost. To mi je zadostovalo. O civilni družbi sanja pač nezadovoljena mladina, tako kot smo mi o sreči v socialistični in svobodni Sloveniji, "potem po vojni". Dokler bo še kaj za pod zobe, bodo samo diskutirali, če pa želodec kruli, postaja zadeva za partijo bolj kočljiva.

Veliko streznjevanje, brez peklenščka...

Zbrali so se, veliko omizje marxistov od vsepovsod, v Cavtatu letos spet. O položaju socializma se je šlo. Veliko jamranje. Ga ni. Vrhunski Jugo-marxist Grličkov je po mojem mnenju zadel v črno ali rdečo. Ugotovil je: danes znova treba spraševati kaj je socializem in kaj bi lahko postal. Ta človek je član predsedstva ZKJ. On celo dvomi, da je revolucija bila zgodovinsko upravičena! Potemtakem naša jugoslovanska revolucija morda sploh ni bila revolucija in mi jo vsi tako proslavljamo! To so pač lepe stvari. Dodal je še njegovo ugotovitev, da so baje velike ideje, (socializem je velika ideja) bile ogroževane od samih revolucionarjev. To bi pomenilo konkretno, da sta Tito in Kardelj (samo slučaj) našo revolucijo morda rinita nazaj v nazadnjaštvo?

Nisem v stanju in tudi sposoben nisem miselne skoke tov. Grlička razumsko dojeti. Pomislite, kaj še meni ta dober mož. Socializem živi od upanja v bodočnost. Samo kaj je sedajnost v deželi prleški? Mi živimo danes in tu na zemlji slovenski, v samoupravni socialistični družbi, kot se nam vedno zagotavlja, zdaj pa nekdo ugotovi, da naj živimo od bodočnosti! Tega je pa zdaj preveč, hudič preklet!

F. Ljutomerski

Konec civiliziranega filozofiranja

Slovenians honor N.D.G. resident for saving their lives

Monitor - Montreal, Nov. 18, 1986

By David Gobby

Paul H. Barre, of Westhill avenue, doesn't consider himself a hero. But the Slovenian population of Montreal held a hero's banquet in his honor on Saturday night at the Planica Restaurant.

After the cessation of hostilities in 1945, Barre balked at carrying out orders to return thousands of Slovenian civilians to Yugoslavia, thus saving them from the waiting machine guns of Tito's communist partisans.

At the banquet, Barre was presented with a plaque with the names of Slovenians still living in Montreal who were saved by his action.

We owe him our lives

"The people that are here tonight were there at the time. We owe him our lives," said John Rabzel, one of the organizers of the banquet.

Barre, a major with the Royal Montreal Regiment, on loan to the British Army and working for the Allied Military Government, was assigned to administer the civilian population in the city of

Klagenfurt, Austria.

I was there

"I was there, minding my own business, when down in the valley in Viktring, in these beautiful meadows, we found thousands of people. Nobody knew anything about them.

Those people were from the province of Slovenia, in upper Yugoslavia, who had been driven over the Kavarankan mountains in order to escape the advancing armies of Tito.

"They were a peaceful people of farmers and tradesmen, and 99 per cent were Catholic. They knew that they would be killed by the partisans, simply because they were not communist.

"The Slovenians and other groups, such as the Croats, were not pro-Tito, and he had no compunction about butchering them, men, women and children," said Barre.

Fled over the mountains

The Slovians had fled over the mountains and settled in the meadows, living with their animals, sleeping in the open with no food supply and with only one brook providing

SLOVENIANS HONOR PAUL BARRE: Paul Barre, second from right, was honored by the Slovenian community Saturday evening at a banquet. During World War II, Barre, then a major with the RMR, was responsible for saving the lives of many Slovenians. He was presented with a plaque by Vincent Petkovsek, as Norma Petkovsek, and Mary Rebernak looked on. Photo Christopher Morris.

them with fresh water.

Barre organized the camp with their leader, Dr. Mersol, forming small committees which reported to one large one, headed by Mersol who, in turn, communicated with Barre.

Among those in the camp were priests, doctors, nurses and medical students. Barre set up schools to be run by the priests and nuns and used a nearby abandoned clubhouse of a golf course as a medical center, staffed

by the medical personnel in the camp.

Barre made sure the camp had proper hygiene, enough food and a supply of pure water. He administered the community from May until July 1945.

In late May, Barre received the dubious order to send them back to Yugoslavia. The order, however, did not come through the proper chain of command and Barre knew what would happen if he had obeyed.

"I was in charge of the civilians, but there was a prisoner of war camp nearby which held many Slovenians and Croats. I had no authority over them and they were sent back. Two of them managed to escape over the mountains and they told us that those who were made to return were being machine-gunned by the partisans as soon as they crossed the border," Barre said.

The order to return the Slovenians to Yugoslavia

had come from Harold MacMillan, a British government resident minister, under the command of General Alexander.

Barre said that MacMillan had taken it upon himself, without clearing it with his superiors.

Yalta agreement

MacMillan believed the order was in keeping with the Yalta agreement which was made to return Eastern Bloc refugees and soldiers to their countries of origin.

"He wanted it carried out quickly so when headquarters found out about it, it would be a 'fait accompli,'" Barre said.

But Barre had no intention of carrying out the instructions.

"It was not as though I was refusing to engage the enemy. I was only a major, but my appointment as the only officer in the area gave me the right to speak up," Barre explained.

He got in his car and drove to headquarters at Klagenfurt. There he found an ally in the Red Cross who threatened to pull out of the area if the order was carried out.

MacMillan was over-

ruled and the Slovenians in the meadows of Viktring were spared.

Many others were not so lucky to have Barre in charge of their camp and the resulting massacres, at the hands of Stalin and Tito, have been chronicled by Nicholas Tolstoy in his book, "The Minister and the Massacres."

Action not heroic

Barre feels that his actions were not heroic, but just what any self-respecting person would have done in the same situation.

"If you see that someone has been struck by a car, you go to see if you can help. This is the way I view what I did. There was nothing heroic about it at all," said Barre.

But the Slovenians who came to Montreal, and who went to Ottawa, Hamilton and elsewhere and attended Saturday's banquet, see it differently.

They see a man who saved them and thousands of their country by thinking about the consequences, rather than blindly carrying out hasty orders.

To them, there were not nearly enough Major Barre's at the time.

Tečaj na Teološki fakulteti v Ljubljani

Drugorazredno ljudstvo

Profesor na fakulteti za sociologijo, politične vede in novinarstvo v Ljubljani, dr. Zdenko Roter priznava drugorazrednost verujočih v jugoslovanski Sloveniji. Upa pa na "boljše čase".

Štirinajst dni zapovrstjo se polni velika dvorana Teološke fakultete v Ljubljani. Že leta in leta je tako 350 sedežev je v dvorani, ljudi pa se včasih nagnete tudi tisoč ali več. Vodstvo tečaja, Medškofijski odbor za študente, povabi vsak večer enega ali več predavateljev, ki govorijo o problematiki, ki danes na Slovenskem zanima vernega izobraženca. Seveda pa dvorana ni zaprta za tiste, ki pravijo, da niso verni. Med predavatelji tega tečaja so že bili vsi slovenski in drugi škofje (med njimi tudi tržaški škof Bellomi), skorajda vsi profesorji teološke fakultete pa tudi drugi. In ne le profesorji; sploh vsak razumnik, ki lahko razmišlja o kakršni koli temi, ki je danes aktualna. Tudi rajni Bojan Štih je že predaval na tem tečaju (kje pa Štih ni predaval?)

Ko je letos predaval dr. Zdenko Roter je bilo v dvorani; na sedežih, ob straneh, na odru in celo v predverju skupaj okoli tisoč sto

poslušalcev. Roter je zelo sistematično in pregledno sestavil svoje predavanje, v katerem zelo nazorno prikaže odnos med religijo in državo skozi zgodovino, od narodnih, vase zaprtih ver, do internacionalnih - univerzalnih ver, kakršno je krščanstvo, ki niso obrnjene le k sebi, marveč so ekspansionistične.

Na koncu se je dotaknil razmer pri nas. Govoril je o odnosu med religijo in družbo in med Cerkvijo in državo v Jugoslaviji in še zlasti v Sloveniji. (Kakor vemo so ti odnosi v Sloveniji dosti manj konfliktni kot drugod v Jugoslaviji). Posebno v tem delu predavanja, zlasti pa še po predavanju, ko se je razvila javna razprava, v kateri sta se predavatelju najprej pridružila profesorja teološke fakultete dr. Franc Perko in dr. Drago Ocirk, je bilo veliko besed povedanih o razmerah pri nas. Tudi mnogi poslušalci so povedali svoje izkušnje o tej problematiki. Prav veliko je bilo govorjenja o idejno usmerjeni šoli, pa o svetovnonazorskem prepričanju učiteljev, o nesprejemljivosti jugoslovanske prakse, ki zahteva od ljudi, ki kandidirajo za vodilna mesta v družbi, da so člani partije. Dr. Roter je

moral v nekem trenutku "pojasniti", da je član partije: iz njegovih nastopov je bilo namreč to zelo težko razbrati. Mož se je ves čas zavzemal za enakopravnost vseh občanov, ne glede na ideološko pripadnost. Sploh je bil vtis, da ne sprejema niti enega **zadržanja** uradnih oblasti v Jugoslaviji in Sloveniji, s katerim te oblasti odrinjajo tiste poštene, ustvarjalne in dobro misleče občane, ki niso člani partije.

Ves čas je bil tudi vtis, da Medškofijski odbor ni izbral pravega predavatelja. Roter je sociolog, to je tudi vseskozi **poudarjal**. In tudi je poudarjal, da ni politik. Ko mu je kdo naravnost ali posredno postavil vprašanje o praznovanju božiča, o vernih učiteljih v marksistični šoli ali o drugih konkretnih in nerešenih vprašanjih med verniki in politično oblastjo, je dopuščal možnost, da je pri nas še veliko nerešenih vprašanj med državo in Cerkvijo, verjame pa, je rekel, da se bo končno družba v Jugoslaviji nujno morala vse bolj demokratizirati in s tem bodo taka vprašanja počasi odpadla.

S tem smo tudi pri bistvu zadeve: Roter, sociolog - marksist, priznava, da družba, ki zavrača vernike in religijo, ki onemogoča Cerkev, ni demokratična družba, oziroma vsaj ni dovolj demokratična. In ko

mu je nekdo postavil vprašanje, kako si predstavlja sožitje med marksizmem in vero, ko pa je Marx tako zelo nasprotoval vsaki religioznosti, je Roter dejal, da **Marksove** teorije niso večno veljavne. Nesprejemljiv se mu zdi Program ZKJ, ki ima za cilj odpravo religij in nesprejemljivo se mu zdi, da verniki ne morejo spodobno praznovati božiča. Ja kaj nam bo tak marksist, ki pravi, da je vse kar partija pri nas počne, slabo! Zato je bil tudi vtis, da Roter ni bil pravi. Z njim se ne da "prepirati". Ne da se z njim polemizirati, če pa priznava, da je vse kar verni član družbe partiji zamerijo, zares vredno obsodbe. Toda, kot reče, dr. Roter je teoretik in lahko marsikaj reče, partijsko in državno vodstvo pa dela po svoje.

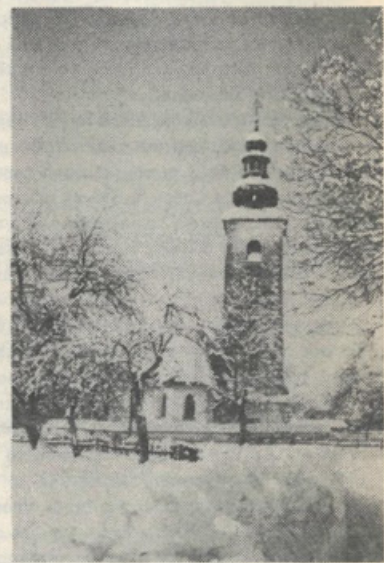
Ko mu je eden od razpravljavcev, da si partija pri nas lasti naziv "avantgarda", se je temu izrazu le posmehnil.

Predstavil pa je tudi svojo predstavo o idealni družbi. To je o družbi, ki bo vse bolj slonela na individualnosti in bo vse manj institucionalizirana. Država se ne bo menila za to ali je kak človek veren ali ne, marveč bo vsak svobodno odločal o tem ali bo veroval ali ne. Tudi Cerkev bo po njegovem, in ne le po njegovem, izgubljala vpliv med verniki: vera bo vse bolj indi-

vidualizirana. Če pogledamo razvoj dogajanja po svetu in v jugoslovanski Sloveniji, opazimo veliko znamenj, ki to Roterjevo utopijo potrjujejo.

Kljub vsej svoji navidezni nemoči je Roterjevo predavanje in razprava po njem, ki sta skupaj trajala štiri ure, nakazala upanje v demokratičnejše čase, s tem pa tudi v normalne odnose med verujočimi in neverujočimi ljudmi - tudi v tej naši deželi.

Posredoval: V. Slemensky

BELTINCI

CO-OPERATIVE TRUST COMPANY OF CANADA

RRSP'S

CALL YOUR CREDIT UNION

JOHN E. KREK SLOVENIAN (TORONTO)

CREDIT UNION LIMITED

- over 30 years experience
- friendly personalized service
- complete range of trust and financial services
- branches coast to coast

RRSP'S

Trust and financial services that you can rely on.